

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för utgiftsområde 15, som totalt uppgår till ca 22,4 miljarder kronor för 2017. Därmed avstyrker utskottet oppositionspartiernas alternativa budgetförslag. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden. Utskottet har även följt upp regeringens resultatredovisning för utgiftsområdet i olika avseenden.

Samtliga motionsförslag avstyrks.

Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har inte deltagit i anslagsbeslutet. Dessa partier redovisar i stället sina ställningstaganden i fem särskilda yttranden (M, SD, C, L, KD).

Behandlade förslag

Proposition 2016/17:1 inom utgiftsområde 15 Studiestöd.

16 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016/17.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Budgetprocessen i riksdagen	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	7
Utskottets överväganden.....	8
Uppföljning av budgetpropositionens resultatredovisning m.m.	8
Resultat.....	13
Anslag inom utgiftsområde 15	18
Politikens inriktning	18
Propositionen – anslag inom utgiftsområde 15.....	20
1:1 Studiehjälp.....	20
1:2 Studiemedel.....	20
1:3 Avsättning för kreditförluster	22
1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor	24
1:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	25
1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	26
1:7 Studiestartsstöd.....	27
1:8 Centrala studiestödsnämnden	28
1:9 Överklagandenämnden för studiestöd	29
Särskilda yttranden	39
Anslag inom utgiftsområde 15 (M).....	39
Anslag inom utgiftsområde 15 (SD)	40
Anslag inom utgiftsområde 15 (C)	41
Anslag inom utgiftsområde 15 (L).....	43
Anslag inom utgiftsområde 15 (KD)	45
Förteckning över behandlade förslag.....	47
Propositionen	47
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	47
Regeringens och oppositionens anslagsförslag	49
Regeringens och oppositionens förslag till beställningsbemyndiganden.....	50
Utskottets anslagsförslag	51
Utskottets förslag till beställningsbemyndiganden	52

Tabeller

Tabell 1 Studiestödets rekryterande effekt – indikatorer	10
Tabell 2 Studiestödets utjämnande effekt – indikatorer.....	11
Tabell 3 Studiestödets effekt på samhällsekonomin – indikatorer	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Anslag inom utgiftsområde 15

a) Anslagen för 2017

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 15 enligt utskottets förslag i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:1 utgiftsområde 15 punkt 2 och avslår motionerna

2016/17:1532 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkandena 1 och 2,

2016/17:2477 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD),

2016/17:3047 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 1–7,

2016/17:3079 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkandena 5 och 20,

2016/17:3329 av Sofia Fölster (M) yrkande 1,

2016/17:3389 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 15,

2016/17:3415 av Fredrik Christensson m.fl. (C) och

2016/17:3484 av Christer Nylander m.fl. (L).

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att

1. under 2017 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst det belopp och inom den tidsperiod som anges i utskottets förslag i bilaga 5.

2. under 2017 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 217 000 000 000 kronor.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:1 utgiftsområde 15 punkterna 1 och 3.

Stockholm den 1 december 2016

På utbildningsutskottets vägnar

Lena Hallengren

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lena Hallengren (S), Christer Nylander (L)*, Camilla Waltersson Grönvall (M)*, Thomas Strand (S), Betty Malmberg (M)*, Caroline Helmersson Olsson (S), Stefan Jakobsson (SD)*, Michael Svensson (M)*, Håkan Bergman (S), Elisabet Knutsson (MP), Erik Bengtzboe (M)*, Gunilla Svantorp (S), Robert Stenkvist (SD)*, Daniel Riazat (V), Annika Eclund (KD)*, Lena Emilsson (S) och Fredrik Christensson (C)*.

* Avstår från ställningstagande under punkt 1, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2016/17:1 utgiftsområde 15 Studiestöd med förslag till anslag m.m. för budgetåret 2017. Utskottet behandlar även åtta motioner från allmänna motionstiden 2016/17 som gäller anslagen eller som bedöms ha anslagseffekt budgetåret 2017.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

En sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2017 och oppositionspartiernas avvikelser i förhållande till regeringens förslag finns i bilaga 2. En sammanställning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden för 2017 och oppositionspartiernas avvikelser i förhållande till regeringens förslag finns i bilaga 3. Utskottets förslag – som överensstämmer med regeringens förslag – till beslut om anslagsfördelning för 2017 inom utgiftsområde 15 Studiestöd finns i bilaga 4. Utskottets förslag – som överensstämmer med regeringens förslag – till beslut om beställningsbemyndiganden för 2017 inom utgiftsområde 15 Studiestöd finns i bilaga 5.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i första steget i budgetprocessen fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Riksdagen har, med bifall till regeringens förslag, bestämt utgiftsramen för 2017 för utgiftsområde 15 Studiestöd till 22 433 999 000 kronor (prop. 2016/17:1, bet. 2016/17:FiU1, rskr. 2016/17:49). I detta ärende ska utbildningsutskottet föreslå för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag för utgiftsområdet ska göras genom ett beslut (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Uppföljning av riksdagens resultatredovisning

Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens beredning av ärenden ingår uppgiften att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen

presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

Utskottet har mot den bakgrunden analyserat regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 15 i budgetpropositionen. Analysen har syftat till att vara ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att inledningsvis behandlas en uppföljning av budgetpropositionen för 2017 i olika avseenden, bl.a. i fråga om regeringens resultatredovisning till riksdagen. Därefter återges kortfattat resultaten för utgiftsområdet. Sedan behandlas utskottets ställningstagande till anslagen och motioner inom utgiftsområde 15. Slutligen redovisar utskottet sina närmare skäl för att tillstyrka regeringens förslag om anslag m.m. och avstyrka motionerna.

Bakgrund

Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområde 15 Studiestöd omfattar utgifter för ekonomiskt stöd till enskilda under studier och utgifter för vissa studiesociala insatser. Även utgifter för hanteringen av studiestöden, som huvudsakligen sköts av Centrala studiestödsnämnden (CSN), och ärendehantering inom Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS) hör till utgiftsområdet.

Inom utgiftsområdet föreslås att medel ska anvisas för

- studiehjälp i form av studiebidrag, inackorderingstillägg och extra tillägg för studerande inom främst gymnasieskolan
- studiemedel i form av studiebidrag och tilläggsbidrag för studerande med barn
- statens utgifter för räntor för studielån tagna i Riksgäldskontoret
- inleverans av kapital till Riksgäldskontoret till följd av avskrivning av studielån som tagits före 2014 och avsättning för förväntade förluster på utlåning fr.o.m. 2014
- kostnadsersättning till elever i gymnasial lärlingsutbildning
- bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk
- bidrag till vissa studiesociala ändamål
- studiestartsstöd i form av stöd och tilläggsbidrag för studerande med barn
- administration av studiestöd
- hantering av överklaganden vid ÖKS.

Vissa studiestöd är rättighetsstyrda. Detta innebär att anslagsbelastningen förutom av reglerna för lån och bidrag främst är beroende av antalet studerande i utbildningar som berättigar till studiestöd, de studerandes val att ansöka om studiestöd, räntekostnader för den totala studielåneskulden i Riksgäldskontoret och avsättning för förväntade förluster vid nyutlåning. Utgiften för vissa andra studiestöd begränsas av anvisade eller tilldelade medel och efterfrågan på dessa stöd.

Bestämmelserna som reglerar rätten till studiehjälp och studiemedel samt återbetalningen av studielån finns främst i studiestödslagen (1999:1395) och studiestödsförordningen (2000:655).

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Enligt 6 kap. 1 § första stycket budgetlagen (2011:203) får regeringen, för det ändamål och intill det belopp som riksdagen beslutat för budgetåret, beställa varor eller tjänster samt besluta om bidrag, ersättning, lån eller liknande som medför utgifter under senare budgetår än det budgeten avser. Inom utgiftsområde 15 finns ett förslag om ett beställningsbemyndigande inom anslaget 1:6 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål*. Förslaget innebär att regeringen ska få göra åtaganden under 2017 som medför utgifter under 2018. Regeringen föreslår också att riksdagen ska bemyndiga regeringen att under 2017 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnar regeringen förslag till nio anslag inom utgiftsområde 15 Studiestöd. För anslaget 1:6 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål* föreslår regeringen att den ska bemyndigas att göra beställningar som medför behov av anslag under 2018. Regeringen föreslår dessutom att den ska bemyndigas att under 2017 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån.

Utskottets överväganden

Uppföljning av budgetpropositionens resultatredovisning m.m.

Bakgrund

Som en del i beredningen av budgetpropositionen följer utbildningsutskottet upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för utgiftsområde 15. Uppföljningen genomförs av utskottets styrgrupp för uppföljning och utvärdering och är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Riksdagen har beslutat om mål för utgiftsområde 15 (prop. 1999/2000:10, bet. 1999/2000:UbU7, rskr. 1999/2000:96). Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat. I budgetpropositionen presenterar regeringen riksdagens mål och en resultatredovisning för utgiftsområde 15. I resultatredovisningen beskriver regeringen de resultatindikatorer som har valts ut för att mäta resultaten mot målen. Resultaten redovisas, och regeringen analyserar dem och bedömer målpåfyllelsen.¹ Resultaten för utgiftsområdet beskrivs kortfattat i detta betänkande nedan under rubriken Resultat.

Utskottets uppföljning har tidigare år haft budgetpropositionens struktur och resultatredovisningens utformning i fokus. Styrgruppen har beslutat att flytta fokus till resultatindikatorerna. Indikatorerna följs upp i två avseenden:

- vilka indikatorer som regeringen har valt för att mäta målpåfyllelsen och skälen för dessa val
- om regeringen använder indikatorerna i sin resultatanalys och bedömning av målpåfyllelsen.

Denna särskilda uppföljning följer nedan.

¹ Regeringen använder resultatindikatorer och s.k. andra bedömningsgrunder för att följa upp målpåfyllelsen. En resultatindikator mäter en avgränsad del (en aspekt) av målet och är kvantitativ till sin karaktär. Andra bedömningsgrunder är information från andra källor, framför allt olika rapporter eller studier av relevans för området, och de kan innehålla mer kvalitativ information. Därutöver presenterar regeringen ofta kvantitativa uppgifter som inte har någon direkt koppling till målet utan kompletterar bilden av läget eller beskriver verksamheten i något avseende, t.ex. omfattning eller kostnader.

Utskottets särskilda uppföljning av mål och indikatorer för utgiftsområde 15

Regeringens val av indikatorer för att mäta målnuppfyllelsen för utgiftsområdet

Målen för utgiftsområdet är att studiestödet i form av bidrag och lån är en del av utbildningspolitiken. Studiestödet ska verka rekryterande för både kvinnor och män och därmed bidra till ett högt deltagande i utbildning. Det ska vidare utjämna skillnader mellan individer och grupper i befolkningen och i och med det bidra till ökad social rättvisa. Studiestödet ska även ha en god effekt på samhällsekonomin över tiden. Målen för studiestödet slogs fast i samband med studiestödsreformen 2001 (prop. 1999/2000:10, bet. 1999/2000:UbU7, rskr. 1999/2000:96).²

Målen ska uppnås genom ett effektivt, sammanhållet, flexibelt och rättssäkert studiestödssystem som ska vara enhetligt och överblickbart för den enskilde. De utbetalningar som görs från systemet ska vara korrekta, och den del av studiestödet som utgörs av lån ska återbetalas fullt ut (prop. 2010/11:1, bet. 2010/11:UbU2, rskr. 2010/11:136).

Regeringen redovisar resultaten för varje studiestöd per studerandegrupp fördelat på grundläggande nivå, gymnasial nivå (t.ex. kommunal vuxenutbildning och folkhögskoleutbildning) respektive eftergymnasial nivå (t.ex. högskoleutbildning och yrkeshögskoleutbildning). I varje resultatavsnitt anges vilka indikatorer som har valts ut för att mäta en viss del av målnuppfyllelsen (studiestödets rekryterande effekt, studiestödets utjämnande effekt eller studiestödets effekt på samhällsekonomin). Det framgår dock inte varför regeringen har valt ut just dessa indikatorer eller varför regeringen har kopplat en indikator till ett visst delmål. Samma indikator kan mäta flera delar av målnuppfyllelsen, t.ex. studiestödets såväl rekryterande som utjämnande effekt.³

Sammanlagt använder regeringen 25 indikatorer för att följa upp målnuppfyllelsen för utgiftsområdet. Datakälla är Centrala studiestödsnämnden (CSN). Resultaten presenteras genomgående efter kön.

² I budgetpropositionen för 2016 föreslogs ett förtydligande av jämställdhetsperspektivet i det rekryterande målet inom studiestödet. Den nya målformuleringen i denna del blev att studiestödet ska verka rekryterande för både kvinnor och män och därmed bidra till ett högt deltagande i utbildning. Skälet för regeringens förslag var att jämställdhetsintegrering är regeringens huvudsakliga strategi för att uppnå varaktiga resultat och skapa förutsättningar för att få ett brett genomslag för de jämställdhetspolitiska målen (prop. 2015/16:1 utg.omr. 15 s. 15, bet. 2015/16:UbU2, rskr. 2015/16:58).

³ Enligt regeringen finns det en nära koppling mellan det rekryterande och det utjämnande målet på så sätt att båda målen handlar om att studiestödet ska bidra till att personer som inte annars skulle ha börjat studera gör det. Det utjämnande målet kan närmare definieras som att studiestödet ska vara selektivt rekryterande, dvs. att det bör vara utformat på ett sådant sätt att det i vissa fall specifikt riktar sig till särskilda grupper. Regeringen menar att det därför är naturligt att en liknande eller i förekommande fall samma indikator används för att mäta olika delar av målnuppfyllelsen (prop. 2016/17:1 utg.omr. 15 s. 16).

För att få en samlad bild av indikatorernas koppling till olika delar av målet redovisas nedan i tabellform vilka indikatorer som regeringen anger mäter respektive delmål.

När det gäller de indikatorer som mäter studiestödets rekryterande effekt respektive studiestödets utjämnande effekt kan man konstatera att de flesta i huvudsak mäter i vilken grad olika delar av studiestödet nyttjas.

Regeringen har valt ut 15 indikatorer för att mäta studiestödets rekryterande effekt. Indikatorerna framgår av tabell 1 (indikatorerna i kursiv stil används för flera delmål).

Tabell 1 Studiestödets rekryterande effekt – indikatorer

Mål	Studiestödet ska verka rekryterande för både kvinnor och män och därmed bidra till ett högt deltagande i utbildning.
Indikatorer	<p>Antal studerande med inackorderingstillägg</p> <p>Antal studerande på grundläggande och gymnasial nivå med studiemedel</p> <p><i>Antal studerande på grundläggande och gymnasial nivå med den högre bidragsnivån</i></p> <p>Andel vuxna studerande på grundläggande och gymnasial nivå med studiemedel av det totala antalet studerande på dessa nivåer</p> <p>Antal studerande på eftergymnasial nivå med studiemedel</p> <p>Andel studerande med studiemedel av det totala antalet studerande på eftergymnasial nivå</p> <p>Antal studerande utomlands med studiehjälp</p> <p>Antal studerande utomlands med studiemedel på gymnasial och eftergymnasial nivå</p> <p><i>Antal studerande med tilläggsbidrag</i></p> <p><i>Antal studerande utomlands med tilläggsbidrag</i></p> <p><i>Andel studerande med studiemedel på grundläggande, gymnasial och eftergymnasial nivå med tilläggsbidrag</i></p> <p><i>Studiemedlens allmänna köpkraft i en jämförelse med konsumentpris-index</i></p> <p><i>Antal studerande som tog studielån i förhållande till antal studerande med studiebidrag (s.k. lånebenägenhet)</i></p> <p><i>Andel utlandsstuderande med studielån</i></p> <p><i>Andel studerande med studielån på eftergymnasial nivå med merkostnads- och tilläggs lån</i></p>

Källa: Egen sammanställning av uppgifter i prop. 2016/17:1 utg.omr. 15.

De nio indikatorer som regeringen har valt ut för att mäta studiestödets utjämnande effekt framgår i tabell 2 (indikatorerna i kursiv stil används för flera delmål).

Tabell 2 Studiestödets utjämnande effekt – indikatorer

Mål	Studiestödet ska utjämna skillnader mellan individer och grupper i befolkningen och i och med det bidra till ökad social rättvisa.
Indikatorer	<p>Antal studerande med inackorderingstillägg och extra tillägg</p> <p><i>Antal studerande på grundläggande och gymnasial nivå med den högre bidragsnivån</i></p> <p><i>Antal studerande med tilläggsbidrag</i></p> <p><i>Antal studerande utomlands med tilläggsbidrag</i></p> <p><i>Andel studerande med studiemedel på grundläggande, gymnasial och eftergymnasial nivå med tilläggsbidrag</i></p> <p><i>Studiemedlens allmänna köpkraft i en jämförelse med konsumentprisindex</i></p> <p><i>Antal studerande som tog studielån i förhållande till antal studerande med studiebidrag (s.k. lånebenägenhet)</i></p> <p><i>Andel utlandsstuderande med studielån</i></p> <p><i>Andel studerande med studielån på eftergymnasial nivå med merkostnads- och tilläggs lån</i></p>

Källa: Egen sammanställning av uppgifter i prop. 2016/17:1 utg.omr. 15.

De tio indikatorer som regeringen har valt ut för att mäta studiestödets effekt på samhällsekonomin framgår i tabell 3 (indikatorn i kursiv stil används för flera delmål).

Tabell 3 Studiestödets effekt på samhällsekonomin – indikatorer

Mål	Studiestödet ska ha en god effekt på samhällsekonomin över tiden.
Indikatorer	<p>De studerandes lånebenägenhet i olika åldersgrupper och på olika utbildningsnivåer</p> <p>Antal studerande med studielån på eftergymnasial nivå med merkostnads- och tilläggs lån</p> <p><i>Andel utlandsstuderande med studielån</i></p> <p>Genomsnittlig skuld på annuitetslån för nya återbetalningsskyldiga fördelat på studienivå och kön</p> <p>Total studieskuld, varav andel osäkra fordringar</p> <p>Andel inbetalt årsbelopp för bosatta utomlands jämfört med bosatta i Sverige</p> <p>Antal personer som har beviljats nedsättning av det belopp som betalas tillbaka under året och totalt värde på nedsättningen</p> <p>Antal beviljade avskrivningsärenden fördelat på skäl och totalt avskrivet belopp</p> <p>Antal personer där krav på återbetalning av studiestöd har överförts till Kronofogdemyndigheten och den ackumulerade fordran hos myndigheten</p> <p>Total fordran på utomlands bosatta återbetalare, varav andel osäkra fordringar</p>

Källa: Egen sammanställning av uppgifter i prop. 2016/17:1 utg.omr. 15.

Regeringens bedömning av måluppfyllelsen för utgiftsområdet

Resultatanalysen är strukturerad efter målen för studiestödet: studiestödets rekryterande effekt, studiestödets utjämnande effekt samt studiestödets effekt på samhällsekonomin. För respektive delmål inleds analysen med en kort beskrivning av delmålet och en samlad bedömning av måluppfyllelsen.

I analysen hänvisar regeringen till flera indikatorer under respektive delmål, men inte till samtliga. Regeringen har inte kommenterat utfallet i förhållande till den nya jämställdhetsaspekt som införts i det rekryterande målet. Resultaten presenteras genomgående efter kön sedan länge.

De beskrivningar av tillståndet och de slutsatser som redovisas i resultatanalysen är kortfattade, och sambandet mellan resultat och slutsats är inte direkt uttalat. Slutsatser dras heller inte utifrån samtliga redovisade indikatorer.

Regeringen kommenterar inte i vilken utsträckning indikatorerna sammantaget visar att målet för utgiftsområdet har uppfyllts.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar de förändringar av redovisningen som regeringen har gjort med anledning av de iakttagelser som utskottet har fört fram i de senaste budgetbetänkandena. Utskottet ser positivt på att Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) fortsätter arbetet med att utveckla mål- och resultatredovisningen i budgetpropositionen och sätter stort värde på en fortsatt dialog. I det följande redovisas de iakttagelser som utskottet gjort med anledning av budgetpropositionen för 2017.

Utskottet kan konstatera att regeringen för varje indikator anger vilken del av måluppfyllelsen den mäter: studiestödets rekryterande effekt, studiestödets utjämnande effekt eller studiestödets effekt på samhällsekonomin, vilket är positivt. Det framgår dock inte varför regeringen har valt ut just dessa indikatorer eller varför en indikator har kopplats till ett visst delmål. Utskottet önskar att regeringen beskriver det tydligare. Till exempel framstår det som att de indikatorer som valts för att mäta studiestödets effekt på samhällsekonomin över tiden främst tar sikte på kostnaderna för studiestödet och bortser från samhällsnyttan av att ha en utbildad befolkning.

Jämställdhetsperspektivet har förtydligats i det rekryterande målet inom studiestödet. Enligt den nya målformuleringen ska studiestödet verka rekryterande för både kvinnor och män och därmed bidra till ett högt deltagande i utbildning. Utskottet kan dock konstatera att regeringen inte har kommenterat utfallet ur detta nya perspektiv trots att resultaten genomgående presenteras efter kön sedan länge.

Utskottet noterar att resultatredovisningen har utvecklats i den del som avser osäker fordran av den totala studieskulden (prop. 2016/17:1 utg.omr. 15 avsnitt 2.4.8). Av regeringens skrivelse till riksdagen om Riksrevisionens rapport om statens kreditförluster på studielån (skr. 2016/17:34) framgår att den utvecklade redovisningen syftar till att ge riksdagen en bättre beskrivning

av vad i den osäkra fordran som bedöms bero på misskötsel respektive på de trygghetsregler som finns för återbetalningen. Skrivelsen bereds för närvarande av utskottet.

Utskottet önskar en tydligare koppling mellan resultatredovisningen och politikens inriktning och anslagen i budgetförslaget där det är möjligt, så att man kan följa en röd tråd genom budgetpropositionens olika delar. Det vore också önskvärt med en tydligare samlad bedömning av måluppfyllelsen för hela utgiftsområdet, anser utskottet.

En nyhet i årets budgetproposition är den tabelluppställning över beställningsbemyndiganden som finns i regeringens förslag till riksdagsbeslut. Utskottet anser att förslaget blir mer överskådligt med denna uppställning.

Resultat

Målen för studiestödet slogs fast i samband med studiestödsreformen 2001 (prop. 1999/2000:10, bet. 1999/2000:UbU7, rskr. 1999/2000:96). Studiestödet i form av bidrag och lån är en del av utbildningspolitiken. Studiestödet ska verka rekryterande för både kvinnor och män och därmed bidra till ett högt deltagande i utbildning. Det ska vidare utjämna skillnader mellan individer och grupper i befolkningen och i och med det bidra till ökad social rättvisa. Studiestödet ska även ha en god effekt på samhällsekonomin över tiden. Målen ska uppnås genom ett effektivt, sammanhållet, flexibelt och rättssäkert studiestödssystem som ska vara enhetligt och överblickbart för den enskilde. De utbetalningar som görs från systemet ska vara riktiga, och den del av studiestödet som utgörs av lån ska återbetalas fullt ut (prop. 2010/11:1, bet. 2010/11:UbU2, rskr. 2010/11:136).

Omfattning och kostnader

Under 2015 fick knappt 920 000 personer någon form av studiestöd. Det totala antalet låntagare var drygt 1,5 miljoner personer vid utgången av 2015. Utgifterna på statens budget för verksamheten uppgick under 2015 till 19,2 miljarder kronor. Den totala studieskulden när det gäller studielån ökade under 2015 från 201,6 miljarder kronor till 208,3 miljarder kronor.

Centrala studiestödsnämndens (CSN) verksamhet finansieras i huvudsak via förvaltningsanslag och med inbetalda administrativa avgifter. Av intäkterna, som totalt uppgick till ca 1 082,5 miljoner kronor under 2015, bestod knappt 18 procent av anslag (190,5 miljoner kronor) och drygt 82 procent av administrativa avgifter (890,5 miljoner kronor). Resterande intäkter bestod av finansiella intäkter och intäkter av bidrag. Inbetalda avgifter bestod främst av påminnelseavgifter, expeditionsavgifter och uppläggningsavgifter.

Utgifterna för verksamheten vid Överklagenämnden för studiestöd (ÖKS) uppgick under 2015 till knappt 13,7 miljoner kronor. ÖKS hanterade

under året ca 5 000 ärenden, en minskning med ca 300 ärenden jämfört med föregående år.

Regeringens analys och slutsatser

Regeringens resultatanalys för studiestödet presenteras nedan. Analysen utgår från målen för studiestödet och de olika delar av måluppfyllelsen som indikatorerna mäter: studiestödets rekryterande effekt, studiestödets utjämnande effekt och studiestödets effekt på samhällsekonomin. Mot bakgrund av de indikatorer som har redovisats i budgetpropositionen (prop. 2016/17:1 utg.omr. 15 s. 16 f.) gör regeringen en sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen inom utgiftsområdet. De indikatorer som regeringen återger i analysen markeras med kursiv stil nedan. För studiestödsadministrationen redovisas inte någon indikator, men regeringen kommenterar ärendehanteringens vid CSN och ÖKS.

Studiestödets rekryterande effekt

Studiestödet ska verka rekryterande till studier och bidra till ett högt deltagande i utbildning. *Antalet studerande med studiehjälp* fortsatte att minska under 2015, vilket kan förklaras av minskande ungdomskullar.

Efter att ha varit i princip oförändrat under de senaste åren minskade *antalet vuxna studerande med studiemedel på grundläggande nivå* något under 2015. *Antalet vuxna studerande med studiemedel på gymnasial nivå* minskade jämfört med 2014 och är nu på samma nivå som 2013.

Den högre bidragsnivån inom studiemedlen syftar till att rekrytera studerande med kort utbildningsbakgrund till studier. *Antalet studerande med det högre bidraget på grundläggande nivå* minskade med ca 500 studerande jämfört med föregående år. Andelen som hade högre bidrag minskade med 1 procentenhet jämfört med 2014. *Antalet studerande på gymnasial nivå med den högre bidragsnivån* minskade med 1 700 studerande under samma tidsperiod. Andelen som fick det högre bidraget ökade marginellt 2015. Sedan 2011 får den högre bidragsnivån lämnas till vissa arbetslösa ungdomar i åldern 20–24 år för behörighetsgivande studier på grundläggande eller gymnasial nivå. Mellan åren 2011 och 2014 mer än fördubblades antalet ungdomar som fick högre bidrag. Under 2015 minskade dock antalet med 600, till 4 300 ungdomar.

Antalet studerande med studiemedel på eftergymnasial nivå har aldrig varit högre, vilket enligt regeringen bedöms bero på demografiska faktorer och det rådande arbetsmarknadsläget för ungdomar. Sett till åldersstrukturen har andelen studiemedelstagare som är yngre än 25 år minskat. Minskningen beror enligt regeringens resultatanalys främst på att ungdomskullarna som lämnar gymnasieskolan har minskat de senaste åren, men även på det förbättrade konjunkturläget som leder till att fler unga får jobb. Fortfarande är dock mer än hälften av studiemedelstagarna (54 procent) yngre än 25 år.

Andelen av de studerande som har studiemedel har minskat med 4 procentenheter bland studerande vid komvux, men andelen har långsiktigt ökat bland studerande vid högskolor och universitet. Av studerande vid komvux har 39 procent studiemedel, och bland högskolestuderande har 72 procent studiemedel. Att en lägre andel har studiemedel vid komvux förklaras delvis av att många studerar på deltid och sannolikt har andra försörjningskällor.

Sverige har i jämförelse med de flesta andra länder ett generöst system för finansiering av studier utomlands. *Antalet utlandsstuderande med studiemedel* var under 2014 det högsta någonsin. Under 2015 minskade dock antalet utlandsstuderande med studiemedel med 2 procent, till 33 200. Utlandsstuderande är förhållandevis unga. Regeringen lyfter fram att en förklaring till minskningen därför kan vara att antalet personer som är i den ålder när de flesta studerar utomlands minskar bland studiemedelstagarna i stort.

*Lånebenägenheten*⁴ har minskat efter studiestödsreformen 2001 men har ökat något under de senaste fyra åren. Den tidigare minskningen av lånebenägenheten kan bl.a. förklaras av att årsbeloppen efter reformen följer av skuldens storlek, vilket har inneburit att en lägre andel väljer att ta lån. Detta beteende kan nu vara på väg att förändras. Sedan 2011 har lånebenägenheten ökat med 2,3 procentenheter, och 2015 var den 69,2 procent. Under samma period har det skett förändringar i åldersstrukturen bland studiemedelstagarna. Andelen studerande som är yngre än 25 år, som mer sällan tar lån, har minskat, samtidigt som andelen som är 25–34 år, som oftare tar lån, har ökat. Studerande som är 35 år eller äldre har oftare än andra ekonomiskt stöd från en partner eller arbetsinkomster. Män med studiemedel tar oftare lån än kvinnor, vilket har varit ett förhållande som bestått under en längre tid.

Under 2015 ökade *antalet studerande med tilläggs lån* och *andelen studerande med tilläggs lån*. Ökningen beror enligt regeringen dels på att antalet studerande över 25 år har ökat, dels på att även deltidstudier ger rätt till tilläggs lån fr.o.m. den 1 juli 2014.

Regeringen framhåller sammanfattningsvis att studiestödet är ett viktigt verktyg för att öka deltagande i och bredda rekryteringen till utbildning. Dessutom är studiestödet en betydelsefull faktor för att möjliggöra omställning i arbetslivet. Antalet studiestödstagare på samtliga utbildningsnivåer kan enligt regeringen fortsatt anses vara på en hög nivå. Mot bakgrund av de indikatorer som redovisats är regeringens samlade bedömning att målet om studiestödets rekryterande effekt har uppfyllts.

Studiestödets utjämnande effekt

Inom studiestödssystemet finns det flera olika stödformer som syftar till att utjämna skillnader mellan individer och grupper i befolkningen. Studiestödet ska verka selektivt rekryterande, dvs. det ska göra att individer från vissa grupper som annars inte skulle ha gjort det börjar studera.

⁴ Antal studerande som tog studielån i förhållande till antal studerande med studiebidrag.

Studierande inom gymnasieskolan kan få ett extra tillägg som syftar till att öka möjligheterna för ungdomar i inkomstsvaga hushåll att studera och därmed undanröja sociala hinder för utbildning. Resultaten från 2015 visar att ett ökat antal studerande inom gymnasieskolan fick det extra tillägget, trots att det totala antalet studerande med studiehjälp minskade. Det är betydligt fler män än kvinnor som är mottagare av det extra tillägget. Detta kan förklaras av att många ensamkommande barn och unga med uppehållstillstånd är pojkar. Ökningen av det extra tillägget har de senaste åren varit tydligast för familjer med mycket låga inkomster. Denna utveckling fortsatte under 2015. Resultatet av en undersökning som CSN genomförde under 2012 visar att gruppen med extra tillägg har genomgått andra förändringar över tid. Det är nu oftare fråga om studerande barn i nyanlända familjer eller ensamkommande barn och unga med uppehållstillstånd, jämfört med tidigare då de studerande levde i hushåll med en ensamstående förälder. En hög andel är också födda i Sverige med utrikes födda föräldrar.

Studiemedlens rekryterande kraft varierar mellan olika studerandegrupper. En grupp som ofta anger att de inte skulle ha börjat studera utan studiemedel är studerande med barn. Inom studiemedelssystemet finns *tilläggsbidraget till studerande med barn* som syftar till att hjälpa barn i ekonomiskt utsatta familjer och göra det lättare för föräldrar att studera. Antalet studerande som fick tilläggsbidrag var oförändrat jämfört med 2014. Könsfördelningen bland dem som får tilläggsbidrag har bara förändrats marginellt under de år som tilläggsbidraget har funnits. Under 2015 var 80 procent av dem som fick tilläggsbidrag kvinnor.

Mot bakgrund av resultatet av de indikatorer som redovisats är regeringens bedömning att målet om studiestödets utjämnande effekt har uppnåtts.

Studiestödets effekt på samhällsekonomin

Studiestödssystemet måste vara långsiktigt samhällsekonomiskt hållbart. Det är enligt regeringen därför viktigt att de utbetalningar som görs från systemet är riktiga och att den del av studiestödet som består av lån återbetalas fullt ut. Utgångspunkten för samtliga återbetalningssystem är att låntagarna ska betala tillbaka sina skulder. Alltför hårda krav på återbetalning får dock inte avskräcka från studier och motverka studiemedlens rekryterande effekt. Därför finns vissa trygghetsregler inbyggda i samtliga lånesystem.

Antalet låntagare som får nedsättning av sitt årsbelopp ökade 2015 jämfört med föregående år. Även *värdet av det skuldbelopp som avskrevs* under 2015 ökade jämfört med 2014. Ökningen kan nästan helt hänföras till avskrivningar av s.k. annuitetslån, främst på grund av behörighetsgivande studier. Anledningen till den stora ökningen bedöms vara tillfällig och beror på att CSN under 2015 prövade ett antal ärenden om behörighetsgivande studier i efterhand. Även inom de återbetalningspliktiga studielån som togs under perioden 1989–2001 ökade avskrivningarna något, medan de minskade med 18 miljoner kronor för den äldsta lånetypen studiemedel. När det gäller

annuitetslånen var de främsta orsakerna till avskrivning dödsfall och behörighetsgivande studier.

Under 2015 ökade de beräknade *osäkra fordringarna när det gäller den totala studiestulden* och den utestående fordran i fråga om återkrav av studiestöd jämfört med föregående år. Ökningen beror bl.a. på att inkomstunderlaget som ligger till grund för beräkningarna har ändrats. Lånetypen studielån som togs mellan 1989–2001 står fortfarande för majoriteten, 53 procent, av de osäkra fordringarna. De beräknade osäkra fordringarna varierar mycket mellan lånetyperna. Andelen bedöms som högst för den äldsta lånetypen studiemedel och som lägst för annuitetslån, vilket också var ett mål när det lånet infördes 2001.

Låntagare bosatta utomlands återbetalar sina lån i betydligt mindre omfattning än låntagare bosatta i Sverige. Under 2015 minskade andelen inbetalt belopp jämfört med 2014. Cirka 28 procent av den totala fordran för utlandsbosatta låntagare bedöms vidare som osäker av CSN. När återbetalningen inte sköts riskerar betydande belopp att skrivas av. För att även fortsättningsvis kunna tillhandahålla ett omfattande studiestöd till de studerande är det enligt regeringen viktigt att utlandsbosatta betalar sina studiestulder i större utsträckning än i dag.

Enligt regeringens samlade bedömning utifrån de redovisade indikatorerna fungerar det nuvarande lånesystemet i stort sett bra. Regeringen framhåller dock att det fortfarande finns brister i systemet när det gäller låntagare som är bosatta utomlands.

Studiestödsadministration

För att nå målen för studiestödet krävs en studiestödsadministration som är ändamålsenlig och effektiv.

Regeringen påpekar i analysen att CSN:s resultat för 2015 har förbättrats inom vissa verksamhetsområden jämfört med 2014. Myndigheten uppfyller majoriteten av målen i regleringsbrevet. Myndigheten bedöms både fungera väl och ha en effektiv och rättssäker ärendehantering samt servicenivåer som leder till att de studerande på ett korrekt och snabbt sätt får det stöd de har rätt till. Att detta fungerar är enligt regeringen inte minst viktigt med anledning av den fortsatta utbyggnaden av Kunskapslyftet som föreslås i budgetpropositionen inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

ÖKS (Överklagandenämnden för studiestöd) nådde enligt regeringens bedömning ett bra resultat under 2015 när det gäller hanteringen av överklaganden. Myndigheten har enligt regeringen handlagt ärendena effektivt, och handläggningstiderna har varit mycket tillfredsställande.

Anslag inom utgiftsområde 15

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 15 Studiestöd i enlighet med regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Oppositionspartiernas alternativa förslag till anslagsfördelning och övriga förslag med anslagspåverkan avslås.

Jämför särskilda yttrandena 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (L) och 5 (KD).

Propositionen

Regeringen har föreslagit nio anslag inom utgiftsområde 15 Studiestöd för 2017 (punkt 2 i propositionen). Förslaget finns i betänkandets bilaga 2. Regeringen har också lämnat förslag om bemyndiganden i punkterna 1 och 3 i propositionen. Förslagen finns i betänkandets bilaga 1.

Motionerna

Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna har i sina motioner för vissa anslag föreslagit alternativ till regeringens förslag. En sammanställning av oppositionspartiernas alternativa förslag till anslag inom utgiftsområde 15 Studiestöd finns i betänkandets bilaga 2.

Utskottets ställningstagande

Som framgår av förslagspunkten i utskottets förslag till riksdagsbeslut tillstyrker utskottet punkterna 1–3 i propositionen och avstyrker motionerna. Utskottets förslag till anslag – som alltså överensstämmer med regeringens förslag – för budgetåret 2017 inom utgiftsområde 15 finns i betänkandets bilaga 4.

Nedan redogörs det närmare för innehållet i propositionen och motionerna när det gäller anslagen m.m. och för bakgrunden till utskottets ställningstagande.

Politikens inriktning

Under 2015 inledde regeringen en utbildningssatsning för vuxna, Kunskapslyftet. Satsningen på Kunskapslyftet syftar både till att stärka arbetskraftens kompetens och möjligheter på arbetsmarknaden och till att möjliggöra inträde på arbetsmarknaden för dem som inte har slutförd utbildning eller behöver komplettera med ny kompetens. Kunskapslyftet ska också bidra till att förkorta

tiden för nyanländas etablering i samhället och på arbetsmarknaden. Kunskapslyftet är centralt för regeringens mål att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020. Regeringen föreslår i proposition 2016/17:1 Utgiftsområde 16 en fortsatt utbyggnad i form av att medel avsätts för fler utbildningsplatser inom bl.a. yrkesvux och lärlingsvux. Till detta tillkommer utgifter för studiestöd, vilket regeringen även föreslår medel för inom utgiftsområde 15. Studiestödet stöder regeringens ambitioner att genomföra Kunskapslyftet och ger ekonomiska förutsättningar för människor, såväl kvinnor som män, att ta steget till studier och vidare till arbete.

Trots att det svenska studiestödet är mycket förmånligt finns det personer som har behov av utbildning men som av bl.a. ekonomiska skäl ändå inte påbörjar studier. Utbildningsdepartementet har därför remitterat promemorian Studiestartsstöd – ett nytt rekryterande studiestöd (U2016/02685/SF). Studiestartsstödet syftar till att öka rekryteringen till studier bland personer med stort utbildningsbehov, såväl kvinnor som män, för att stärka deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Stödet, som avses införas den 1 juli 2017, ska kunna lämnas till vissa arbetslösa som har en kort tidigare utbildning och som har ett stort behov av utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. CSN bör ansvara även för detta nya studiestöd.

För att systemet för studiestöd ska fungera behöver det finnas en väl fungerande studiestödsadministration. CSN har enligt regeringen en väl fungerande och effektiv ärendehantering som leder till att de studerande på ett korrekt sätt får det stöd de har rätt till. För att ge CSN ekonomiska förutsättningar att hantera kommande utbildningsreformer och utmaningar föreslår regeringen därför att myndighetens anslag för 2017 förstärks.

Ungdomar som på grund av en funktionsnedsättning har fått sin skolgång förlängd har i dag rätt till ekonomisk ersättning från sjukförsäkringen i form av aktivitetsersättning. I betänkandet Moderniserad studiehjälp (SOU 2013:52) föreslås bl.a. att studerande med funktionsnedsättning i stället inordnas i det ordinarie studiestödssystemet. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet (se även prop. 2016/17:1 utg.omr. 10). I betänkandet Mer trygghet och bättre försäkring (SOU 2015:21) har den parlamentariska socialförsäkringsutredningen bl.a. övervägt vissa frågor om studerande och sjukförsäkringen. Frågan om förbättrade åtgärder för studerande vid sjukdom bereds inom Regeringskansliet (se även utg.omr. 10).

Regeringen anser att återbetalningsarbetet måste förbättras, vilket också Riksrevisionen pekat på i granskningsrapporten Statens kreditförluster på studielån (RiR 2016:4). Regeringen har med anledning av rapporten gett CSN i uppdrag (U2016/03525/SF) att öka återbetalningen av obetalda skulder. Regeringen har lämnat en skrivelse till riksdagen med regeringens bedömningar med anledning av rapporten (skr. 2016/17:34). Regeringen kommer att fortsätta att arbeta målinriktat med dessa frågor och avser att noga följa utvecklingen på området.

Propositionen – anslag inom utgiftsområde 15

1:1 Studiehjälp

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 3 427 850 000 kronor till anslaget 1:1 *Studiehjälp* för budgetåret 2017.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för studiehjälp i form av studiebidrag, extra tillägg och inackorderingstillägg enligt studiestödslagen (1999:1395). Anslaget får användas för utgifter för ersättning till svenska elever utomlands för vissa resor. Anslaget får användas för utgifter för kostnadsersättning till elever i gymnasial lärlingsutbildning.

Regeringens överväganden

Anslagsförändringar till följd av förändrade volymer

Drygt 98 procent av de elever som avslutar grundskolans årskurs 9 påbörjar gymnasieskolan samma år. Andelen är ungefär lika stor för kvinnor som för män. Ytterligare ett antal påbörjar gymnasiestudier nästföljande år. Utgifterna för studiehjälp är därför främst beroende av utvecklingen av befolkningen i åldern 16–20 år. Befolkningsframskrivningar från Statistiska centralbyrån visar att antalet ungdomar i aktuella åldrar fortsätter att minska under 2016 för att därefter öka under resten av prognosperioden. Mot denna bakgrund bedöms utgifterna för studiebidraget, inackorderingstillägget och det extra tillägget öka med 82 miljoner kronor under 2017.

1:2 Studiemedel

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 15 292 371 000 kronor till anslaget 1:2 *Studiemedel* för budgetåret 2017.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för studiemedel i form av studiebidrag och tilläggsbidrag enligt studiestödslagen (1999:1395). Anslaget får användas för utgifter för statlig ålderspensionsavgift för studiebidrag enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift. Anslaget får användas för utgifter för retroaktiva utbetalningar av vissa former av studiestöd som upphört.

Regeringens överväganden

Anslagsförändringar till följd av föreslagna och beslutade reformer och besparingar

Regeringen föreslår ökade medel för fler utbildningsplatser på yrkesinriktad vuxenutbildning på gymnasial nivå – yrkesvux (se prop. 2016/17:1 utg.omr. 16 avsnitt 5.3.3 och 10.1.13). Regeringen föreslår att anslaget ökas med 317,6 miljoner kronor 2017 samt beräknar att det ökar med 466,5 miljoner kronor 2018, 634,3 miljoner kronor 2019 och 661,2 miljoner kronor 2020.

Regeringen föreslår i denna proposition ökade medel för fler utbildningsplatser på lärlingsutbildning för vuxna – lärlingsvux (se prop. 2016/17:1 utg.omr. 16 avsnitt 5.3.3). Regeringen föreslår att anslaget ökas med 128,2 miljoner kronor 2017 samt beräknar att det ökar med 157,3 miljoner kronor 2018, 160,5 miljoner kronor 2019 och 164,9 miljoner kronor 2020.

Med anledning av de ytterligare medel som föreslås till en utbyggnad av lärarutbildningen (se prop. 2016/17:1 utg.omr. 16 avsnitt 9.4.1) föreslår regeringen att anslaget ökas med 26,7 miljoner kronor 2017 samt beräknar att det ökar med 54,0 miljoner kronor 2018, 82,6 miljoner kronor 2019 och 113,2 miljoner kronor 2020.

Antalet studerande som har antagits till polisutbildningen har ökat. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 25,8 miljoner kronor 2017 och beräknar att det ökar med ca 21,9 miljoner kronor 2018. Anslaget 1:1 *Polismyndigheten* föreslås minskas med motsvarande belopp (se prop. 2016/17:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.7.1).

Med anledning av tidigare avsatta medel i budgetpropositionen för 2016 till fler utbildningsplatser på kompletterande utbildningar för personer med utländsk högskoleutbildning eller annan avslutad utländsk högskoleutbildning som motsvarar en utbildning enligt högskolelagen (1992:1434) föreslår regeringen att anslaget ökas med 13,6 miljoner kronor 2017 (se prop. 2015/16:1 utg.omr. 16 avsnitt 10.2.64 och prop. 2016/17:1 utg.omr. 16 avsnitt 9.4.2 och 10.2.64).

För att öka incitamenten för ungdomar utan fullföljd gymnasieutbildning att återgå till studier gör regeringen bedömningen att ungdomar som saknar fullföljd gymnasieutbildning bör få behålla den lägre nivån på utvecklingsersättningen⁵ även efter den 1 juli det år då ungdomen fyller 20 år (prop. 2016/17:1 utg.omr. 14 avsnitt 4.5). Regeringen föreslår att anslaget ökas med 9,99 miljoner kronor 2017 och beräknar att det ökar med 19,38 miljoner kronor 2018, 21,20 miljoner kronor 2019 och 22,52 miljoner kronor 2020.

⁵ Ungdomar som saknar fullföljd gymnasieutbildning och befinner sig i ett arbetsmarknadspolitiskt program får före 20 års ålder 48 kronor per dag i utvecklingsersättning. Den 1 juli det år då ungdomen fyller 20 år höjs ersättningen till 141 kronor per dag, dvs. ungdomen får utvecklingsersättning på samma nivå som ungdomar som har en fullföljd gymnasieutbildning.

Anslagsförändringar till följd av förändrade makroekonomiska förutsättningar

Jämfört med de makroantaganden som låg till grund för beräkningen av anslagsnivån i budgetpropositionen för 2016 bedöms anslagsbelastningen öka med 156 miljoner kronor 2017.

Anslagsförändringar till följd av förändrade volymer

Utgiftsnivån bedöms minska med 510 miljoner kronor 2017 jämfört med 2016. Jämfört med de antaganden om antalet studiemedelstagare under 2016 som låg till grund för beräkningen av anslagsnivån i budgetpropositionen för 2016 bedöms antalet studiemedelstagare öka.

Anslagsförändringar på grund av övriga skäl

Regleringsbeloppet när det gäller den statliga ålderspensionsavgiften uppgår till ca –6 miljoner kronor, jämfört med ca –125 miljoner kronor för 2016. Regleringsbeloppet fastställs av Pensionsmyndigheten och utgör skillnaden mellan den löpande inbetalda preliminära avgiften och den statliga ålderspensionsavgiften.

1:3 Avsättning för kreditförluster

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 963 965 000 kronor till anslaget 1:3 *Avsättning för kreditförluster* för budgetåret 2017.

Ändamål

Anslaget får användas för avsättning till kreditreserv för utgifter för konstaterade förluster på utlåning t.o.m. 2013 samt för förväntade förluster på nyutlåning fr.o.m. 2014 enligt studiestödslagen (1999:1395). Anslaget får även användas för avsättning till kreditreserv för att täcka kostnader för nedskrivning och inlösen av vissa studielån med statlig kreditgaranti samt för avskrivning av återkrav som avser lån.

Regeringens överväganden

Anslagsförändringar till följd av föreslagna och beslutade reformer och besparingar

Regeringen föreslår ökade medel för fler utbildningsplatser på yrkesvux (se prop. 2016/17:1 utg.omr. 16 avsnitt 5.3.3 och 10.1.13). Regeringen föreslår att anslaget ökas med 18,7 miljoner kronor 2017 samt beräknar att det ökar med 27,7 miljoner kronor 2018, 37,8 miljoner kronor 2019 och 39,4 miljoner kronor 2020.

Regeringen föreslår även ökade medel för fler utbildningsplatser på lärlingsvux (prop. 2016/17:1 utg.omr. 16 avsnitt 5.3.3). Regeringen föreslår

att anslaget ökas med 7,7 miljoner kronor 2017 samt beräknar att det ökar med 9,5 miljoner kronor 2018, 9,7 miljoner kronor 2019 och med 9,9 miljoner kronor 2020.

Regeringen föreslår vidare en utbyggnad av lärarutbildningen (se prop. 2016/17:1 utg.omr. 16 avsnitt 9.4.1). Regeringen föreslår att anslaget ökas med 2,6 miljoner kronor 2017 samt beräknar att det ökar med 5,3 miljoner kronor 2018, 8,2 miljoner kronor 2019 och 11,2 miljoner kronor 2020.

Antalet studerande som har antagits till polisutbildningen har ökat. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 1,7 miljoner kronor 2017 och beräknar att det ökar med ca 1,8 miljoner kronor 2018. Anslaget 1:1 *Polismyndigheten* föreslås minska med motsvarande belopp (se prop. 2016/17:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.7.1).

I promemorian Studiestartsstöd – ett nytt rekryterande studiestöd (U2016/02685/SF) som utarbetats inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) föreslås det att möjligheten att skriva av studielån tagna i samband med behörighetsgivande studier ska avskaffas den 1 januari 2018. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag om detta. Regeringen beräknar att anslaget minskar med 180 miljoner kronor 2018, 180 miljoner kronor 2019 och 180 miljoner kronor 2020.

Med anledning av tidigare avsatta medel i budgetpropositionen för 2016 till fler utbildningsplatser på kompletterande utbildningar för personer med utländsk högskoleutbildning eller annan avslutad utländsk högskoleutbildning som motsvarar en utbildning enligt högskolelagen föreslår regeringen att anslaget ökas med 1,3 miljoner kronor 2017 (se prop. 2015/16:1 utg.omr. 16 avsnitt 10.2.64 och prop. 2016/17:1 utg.omr. 16 avsnitt 9.4.2 och 10.2.64).

Regeringen gör bedömningen att ungdomar som saknar fullföljd gymnasieutbildning bör få behålla den lägre nivån på utvecklingsersättningen (se not 5) även efter den 1 juli det år då ungdomen fyller 20 år (prop. 2016/17:1 utg.omr. 14 avsnitt 4.5). Regeringen föreslår att anslaget ökas med 0,1 miljoner kronor 2017 samt beräknar att det ökar med 0,2 miljoner kronor 2018, 0,2 miljoner kronor 2019 och 0,2 miljoner kronor 2020.

Anslagsförändringar till följd av förändrade makroekonomiska förutsättningar

De makroekonomiska förutsättningar som påverkar utgifterna på anslaget är främst prisbasbeloppet men även i viss mån nivån på upplåningsräntan i Riksgäldskontoret. Jämfört med de makroantaganden som låg till grund för beräkningen av anslagsnivån i budgetpropositionen för 2016 bedöms anslagsbelastningen öka med 27 miljoner kronor 2017.

Anslagsförändringar till följd av förändrade volymer

Anslaget påverkas av förändrade volymer av utlånade medel och av förändringar i förlustavskrivningar på lån tagna före 2014. Jämfört med de antaganden om volymer som låg till grund för beräkningen av anslagsnivån i

budgetpropositionen för 2016 bedöms anslagsbelastningen öka med 14 miljoner kronor 2017.

1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 368 690 000 kronor till anslaget 1:4 *Statens utgifter för studiemedelsräntor* för budgetåret 2017.

Ändamål

Anslaget får användas för statens utgifter avseende nedsättning av studiemedelsräntor, för ränteutgifter på lån för återkrav av studiemedel och för avgifter till Riksgäldskontoret för studielån upplånade efter 1988 enligt studiestödslagen (1973:349), studiestödslagen (1999:1395) och lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa.

Regeringens överväganden

Anslagsförändringar till följd av föreslagna och beslutade reformer och besparingar

Regeringen föreslår ökade medel för fler utbildningsplatser på yrkesvux (se prop. 2016/17:1 utg.omr. 16 avsnitt 5.3.3 och 10.1.13). Regeringen föreslår att anslaget ökas med 0,2 miljoner kronor 2017 och beräknar att det ökar med 0,3 miljoner kronor 2018, 1,7 miljoner kronor 2019 och 5,8 miljoner kronor 2020.

Regeringen föreslår även ökade medel för fler utbildningsplatser på lärlingsvux (se prop. 2016/17:1 utg.omr. 16 avsnitt 5.3.3 och 10.1.13). Regeringen föreslår att anslaget ökas med 80 000 kronor 2017 och beräknar att det ökar med 130 000 kronor 2018, 560 000 kronor 2019 och 1,8 miljoner kronor 2020.

Regeringen föreslår vidare en utbyggnad av lärarutbildningen (se prop. 2016/17:1 utg.omr. 16 avsnitt 9.4.1). Regeringen föreslår att anslaget ökas med 30 000 kronor 2017 och beräknar att det ökar med 50 000 kronor 2018, 300 000 kronor 2019 och 1,2 miljoner kronor 2020.

Antalet studerande som har antagits till polisutbildningen har ökat. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 30 000 kronor 2017 och beräknar att det ökar med 70 000 kronor 2018, 200 000 kronor 2019 och 380 000 kronor 2020. Anslaget 1:1 *Polismyndigheten* föreslås minskas med motsvarande belopp (se prop. 2016/17:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.7.1).

Med anledning av tidigare avsatta medel i budgetpropositionen för 2016 till fler utbildningsplatser på kompletterande utbildningar för personer med utländsk högskoleutbildning eller annan avslutad utländsk högskoleutbildning som motsvarar en utbildning enligt högskolelagen föreslår regeringen att

anslaget ökas med 10 000 kronor 2017 (se prop. 2015/16:1 utg.omr. 16 avsnitt 10.2.64 och prop. 2016/17:1 utg.omr. 16 avsnitt 9.4.2 och 10.2.64).

Regeringen gör bedömningen att ungdomar som saknar fullföljd gymnasieutbildning bör få behålla den lägre nivån på utvecklingsersättningen (se not 1) även efter den 1 juli det år då ungdomen fyller 20 år (prop. 2016/17:1 utg.omr. 14 avsnitt 4.5). Regeringen beräknar att anslaget ökar med 10 000 kronor 2019 och med 40 000 kronor 2020.

Anslagsförändringar till följd av förändrade makroekonomiska förutsättningar

De makroekonomiska förutsättningar som påverkar statens utgifter för studiemedelsräntor är nivån på upplåningsräntan i Riksgäldskontoret och prisbasbeloppet. Jämfört med de makroantaganden som låg till grund för beräkningen av anslagsnivån i budgetpropositionen för 2016 bedöms anslagsbelastningen minska med 327 miljoner kronor 2017.

Anslagsförändringar till följd av förändrade volymer

Anslaget påverkas av förändrad volym av utlånade medel. Jämfört med de antaganden om volym som låg till grund för beräkningen av anslagsnivån i budgetpropositionen för 2016 bedöms anslagsbelastningen minska med 214 miljoner kronor 2017.

1:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 62 150 000 kronor till anslaget 1:5 *Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk* för budgetåret 2017.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för bidrag till vissa funktionshindrade elever i gymnasieskolan (Rg-bidrag). Anslaget får även användas för utgifter för bidrag till kursdeltagare i teckenspråksutbildning för föräldrar till barn som för kommunikation är beroende av teckenspråk (TUFF).

Anslaget får vidare användas för utgifter för statlig ålderspensionsavgift enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift för bidrag till kursdeltagare i TUFF-utbildning. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till anordnare av TUFF-utbildning.

Regeringens överväganden

Med anledning av ett ökat söktryck till TUFF-utbildning behöver resurserna till utbildningen förstärkas. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 1 miljon

kronor 2017 och beräknar att det ökar med 1 miljon kronor årligen fr.o.m. 2018.

1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 27 000 000 kronor till anslaget 1:6 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål* för budgetåret 2017.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för produktion och distribution av kurslitteratur för högskolestuderande personer som har en funktionsnedsättning i form av läsnedsättning och för utvecklingsprojekt i syfte att effektivisera verksamheten.

Anslaget får även användas för utgifter för räntor och amortering av lån för att utveckla en talboksproduktion baserad på inläsning genom s.k. talsyntes till den del dessa utgifter inte har finansierats med de medel som för budgetåret 2005 tilldelats det under utgiftsområde 16 uppförda anslaget 25:74 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor*.

Regeringens överväganden

Myndigheten för tillgängliga medier ska enligt myndighetens instruktion bl.a. förse högskolestuderande personer som har en funktionsnedsättning i form av läsnedsättning sådana exemplar av kurslitteratur som de behöver för att kunna ta del av litteraturen. Regeringen anser att de nuvarande anslagsändamålen bör harmoniera med myndighetens instruktion och att anslaget därför även får användas för distribution av litteratur för den angivna målgruppen.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2017 för anslaget 1:6 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål* beställa produktion av studielitteratur som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 000 000 kronor 2018. Regeringen anger som skäl för sitt förslag att Myndigheten för tillgängliga medier ansvarar för produktion av studielitteratur för högskolestuderande som är synskadade, rörelsehindrade eller dyslektiker. Produktionen sker i form av beställningar under 2017 som innebär utgifter följande budgetår.

1:7 Studiestartsstöd

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 448 000 000 kronor till anslaget 1:7 *Studiestartsstöd* för budgetåret 2017.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för studiestartsstöd och tilläggsbidrag.

Regeringens överväganden

Studiemedlen är i dag inte utformade så att alla arbetslösa som är 25 år eller äldre ser utbildning och studier som ett realistiskt alternativ. Regeringen bedömer därför att ett nytt rekryteringsinriktat studiestöd – studiestartsstöd – bör införas den 1 juli 2017 för att det ska bli lättare att motivera arbetslösa som har kort utbildning och ett stort utbildningsbehov att studera för att underlätta etablering på arbetsmarknaden. Förslaget har presenterats i den remitterade promemorian *Studiestartsstöd – ett nytt rekryterande studiestöd* (U2016/02685/SF) som utarbetats inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet). Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag om att införa ett studiestartsstöd och hur ett sådant närmare ska utformas.

Ett studiestartsstöd är avsett att fungera som ett redskap som kommunerna kan använda inom ramen för sitt uppdrag att verka för att vuxna deltar i utbildning. Målgruppen för studiestartsstödet bör vara arbetslösa som är minst 25 år och som har kort tidigare utbildning och ett stort behov av utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Stödet bör främst lämnas till den som annars inte hade valt att studera och bör endast kunna lämnas under en begränsad tid. Genom studier med studiestartsstöd öppnas vägar in på arbetsmarknaden och till fortsatta studier med studiemedel. Bestämmelserna för studiestartsstöd bör i så stor utsträckning som möjligt överensstämma med reglerna för studiemedel. CSN bör i huvudsak sköta administrationen av stödet.

När reformen är fullt utbyggd räknar regeringen med att ca 10 000 heltidsstuderande per år kommer i fråga för studiestartsstöd. Eftersom många studerar under kortare tid än 40 veckor eller på deltid går det i genomsnitt flera studerande på en sådan helårsplats. Det innebär att ca 15 000–20 000 personer med stora utbildningsbehov årligen kommer att rekryteras till utbildning.

Regeringen beräknar att kostnaden för ett nytt studiestartsstöd blir ca 90 000 kronor per år för en heltidsstuderande (motsvarande 40 veckor).

1:8 Centrala studiestödsnämnden

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 829 747 000 kronor till anslaget 1:8 *Centrala studiestödsnämnden* för budgetåret 2017. Anslaget ökar med 10 499 000 kronor (1,3 procent) till följd av pris- och löneomräkning.

Ändamål

Anslaget får användas för Centrala studiestödsnämndens (CSN) förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen gör bedömningen att ett studiestartsstöd bör införas för att det ska bli lättare att motivera individer som har ett stort utbildningsbehov att studera (se anslaget 1:7). För att ge CSN möjlighet att utveckla och administrera stödet föreslår regeringen att anslaget ökas med 22,7 miljoner kronor 2017 och beräknar att det ökar med 5,4 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2018.

För att ge CSN ekonomiska förutsättningar att fortsätta att vara en välfungerande myndighet och för att säkerställa CSN:s hantering av de ytterligare förändringar som presenteras i denna proposition föreslår regeringen att anslaget ökas med 31 miljoner kronor 2017.

CSN bedriver ett arbete med att införa ett nytt systemstöd för att bl.a. effektivisera administrationen av studiestöden. Med anledning av bl.a. detta beräknar regeringen att anslaget minskar med 25 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2020.

Regeringen föreslår att anslaget minskas med 379 000 kronor 2017 och beräknar att det minskar med 379 000 kronor årligen fr.o.m. 2018 för att bidra till finansiering av en nationell digital infrastruktur (se prop. 2016/17:1 utg.omr. 22 avsnitt 4.5.1).

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2017 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 217 000 000 000 kronor.

Regeringen anger som skäl för förslaget att den totala skulden för studielån hos Riksgäldskontoret beräknas uppgå till ca 210 215 miljoner kronor vid utgången av 2016. Nettoupplåningen för 2017 beräknas till omkring 5 923 miljoner kronor, beslut av återkravskapital till 195 miljoner kronor, avskrivningar till 621 miljoner kronor och konvertering av äldre lån till lån upptagna i Riksgäldskontoret till 4 miljoner kronor.

1:9 Överklagandenämnden för studiestöd

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 14 226 000 kronor till anslaget 1:9 *Överklagandenämnden för studiestöd* för budgetåret 2017. Anslaget ökar med 210 000 kronor (1,5 procent) till följd av pris- och löneomräkning.

Ändamål

Anslaget får användas för Överklagandenämnden för studiestöds förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget minskas med 3 000 kronor 2017 och beräknar att det minskar med 3 000 kronor årligen fr.o.m. 2018 för att bidra till finansiering av en nationell digital infrastruktur (se prop. 2016/17:1 utg.omr. 22 avsnitt 4.5.1 och not 2).

Motionerna

Moderaterna

I kommittémotion 2016/17:3047 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 1 föreslås en minskning av anslaget 1:2 *Studiemedel* jämfört med regeringens förslag med 356 100 000 kronor. Motionärerna föreslår även en minskning av anslaget 1:8 *Centrala studiestödsnämnden* med 3 150 000 kronor och av anslaget 1:9 *Överklagandenämnden för studiestöd* med 63 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Vidare föreslår motionärerna en ökning av anslaget 1:1 *Studiehjälp* jämfört med regeringens förslag med 8 280 000 kronor. Motionärerna föreslår även en ökning av anslaget 1:5 *Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk* med 380 000 kronor. Dessutom föreslås att 500 000 000 kronor tillförs ett nytt anslag 99:1 *Examensbonus* för 2017.

Motionärerna lägger fram flera förslag för att göra det lättare att studera i vuxen ålder och avsätter 159 miljoner kronor fr.o.m. 2017 till ett omställningspaket för att förbättra möjligheterna att finansiera högre utbildning senare i livet. Motionärerna vill att fribeloppet höjs från dagens dryga 170 000 kronor till över 200 000 kronor per kalenderår för att öka möjligheterna att kombinera arbete och studier (yrkande 2), att möjligheterna till extra studieveckor för den som fyllt 40 år utökas med 20 veckor från 40 veckor till 60 veckor (yrkande 3), att åldersgränsen för studiemedel höjs till 60 år (yrkande 4) och att tilläggsblån för studerande över 25 år höjs från 3 800 kronor till 5 000 kronor per månad (yrkande 5).

I yrkande 6 uppmärksammar motionärerna att alla ungdomar i grund- och gymnasiesärskolan som inte avslutat sin skolgång vid 19 års ålder har rätt till

aktivitetsersättning utan prövning av arbetsförmåga vid s.k. förlängd skolgång. Motionärerna föreslår en reformerad ersättningsmodell så att unga människor inte med automatik får förtidspension enbart för att de går i särskola. Motionärerna tillför för de ändamål som anges ovan 6 000 000 kronor till anslaget 1:1 *Studiebidrag*, 28 000 000 kronor till anslaget 1:2 *Studiemedel* och 380 000 kronor till anslaget 1:5 *Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk* (ökade kostnader för Rg-bidrag relaterade till ersättningsmodellen).

I yrkande 7 föreslås en satsning på en examensbonus för lärare och sjuksköterskor som omfattar minst 50 000 kronor och därutöver 10 000 kronor per genomförd termin för det antal terminer som överstiger tre år. För ändamålet tillförs 500 000 000 kronor per år.

Även i partimotion 2016/17:3389 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 15 föreslås att det ska införas en examensbonus för alla som tar examen på utsatt tid från lärar- eller sjuksköterskeutbildningen.

I kommittémotion 2016/17:3079 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 5 föreslår motionärerna att det ska införas ett studiestartsstöd för att sänka trösklarna för att långtidsarbetslösa över 25 år utan fullständig grundskole- eller gymnasieutbildning ska börja studera.⁶ Studiebidraget föreslås uppgå till 9 100 kronor i månaden under maximalt ett år. Fullt utbyggt beräknas reformen omfatta ca 15 000 personer. Studiestartsstödet föreslås samordnas med andra förmåner och ska inte kunna betalas ut samtidigt som exempelvis aktivitetsstöd eller sjukersättning.

I yrkande 20 vill motionärerna att fribeloppet höjs från 170 000 kronor till över 200 000 kronor per kalenderår för att öka möjligheterna att kombinera arbete och studier. Motionärerna vill också att möjligheterna till extra studieveckor för den som fyllt 40 år ska utökas från 40 veckor till 60 veckor och att åldersgränsen för studiemedel höjs till 60 år. Slutligen bör enligt motionärerna möjligheten till tilläggs lån för studerande över 25 år höjas från 3 800 kronor till 5 000 kronor per månad.

Även i motion 2016/17:3329 av Sofia Fölster (M) yrkande 1 begärs en höjning av fribeloppet för studerande.

Sverigedemokraterna

I kommittémotion 2016/17:2477 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) föreslås en ökning av anslaget 1:2 *Studiemedel* med 400 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Motionärerna anser att det behövs ytterligare incitament för att motivera elever att välja att studera till yrken där det råder brist på personal, och till utbildningarna på yrkeshögskolan och örönmärker pengar för att kunna öka studiestödet till dem som väljer att läsa dessa utbildningar.

⁶ Förslaget uppgår till samma belopp som föreslås av regeringen (se Moderaternas partimotion 2016/17:3350 av Anna Kinberg Batra m.fl. s. 103 och bil. 2).

Centerpartiet

I kommittémotion 2016/17:3415 av Fredrik Christensson m.fl. (C) föreslås jämfört med regeringens förslag en minskning av anslaget 1:1 *Studiehjälp* med 26 700 000 kronor till följd av att Centerpartiet föreslår att regeringens förslag i proposition 2016/17:1 utgiftsområde 16 om fler platser på lärarutbildningen avslås. De föreslår även en minskning av anslaget 1:2 *Studiemedel* med 91 000 000 kronor till följd av Centerpartiets förslag om att avskaffa traineejobben. Motionärerna föreslår vidare följande ändringar jämfört med regeringens förslag. Anslaget 1:3 *Avsättning för kreditförluster* föreslås minskas med 438 000 000 kronor till följd av att åldersavskrivningen av studielån föreslås avskaffas, minskas med 2 600 000 kronor till följd av att förslaget om fler platser på lärarutbildningen avslås, ökas med 30 000 000 kronor på grund av en studiebonus för deltagare i Teach for Sweden och minskas med 9 000 000 kronor till följd av Centerpartiets förslag om att avskaffa traineejobben. Anslaget 1:4 *Statens utgifter för studiemedelsräntor* föreslås minskas med 30 000 kronor till följd av att regeringens förslag om fler platser på lärarutbildningen avslås och med 1 000 000 kronor till följd av Centerpartiets förslag om att avskaffa traineejobben. Anslaget 1:7 *Studiestartsstöd* föreslås minskas med 448 000 000 kronor till följd av att regeringens förslag om att införa studiestartsstöd avslås, och anslaget 1:8 *Centrala studiestödsnämnden* föreslås minskas med 22 700 000 kronor till följd av att regeringens förslag om att införa studiestartsstöd avslås och med 31 000 000 kronor till följd av att regeringens föreslagna förstärkning på motsvarande belopp avslås. Motionärerna föreslår en begränsning av pris- och löneomräkningen med 30 procent. Inom detta utgiftsområde påverkas anslagen 1:8 och 1:9.

Liberalerna

I kommittémotion 2016/17:3484 av Christer Nylander m.fl. (L) föreslås en minskning av anslaget 1:1 *Studiehjälp* med 92 000 000 kronor och en minskning av anslaget 1:2 *Studiemedel* med 595 600 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Motionärerna föreslår vidare att anslaget 1:3 *Avsättning för kreditförluster* minskas med 524 614 000 kronor, att anslaget 1:4 *Statens utgifter för studiemedelsräntor* minskas med 25 871 000 kronor och att anslaget 1:8 *Centrala studiestödsnämnden* minskas med 2 100 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Dessutom avvisar motionärerna regeringens förslag att införa det nya anslaget 1:7 *Studiestartsstöd* som föreslås uppgå till 448 000 000 kronor. Motionärerna ifrågasätter om det är rimligt att införa en modell som innebär att personer med låg betalningsförmåga omfattas av ett studiestödssystem med stor lånedel för att finansiera grundläggande utbildning. Motionärerna föreslår att 223 000 000 kronor tillförs ett nytt anslag 99:2 *Examenspremie* för 2017. Premien ska införas för den som fullgör speciallärar- eller specialpedagogexamen liksom ämneslärarexamen inom

matematik, biologi, kemi, fysik eller teknik för att öka tillgången på dessa lärarkategorier.

Motionärerna anser att man inte ska genomföra förslaget om höjd bidragsnivå inom vissa lärarutbildningar, vilket innebär en kostnadsbesparing på 119 000 000 kronor från 2017 och framåt inom anslaget 1:2. Även anslaget 1:3 påverkas med 1 000 000 kronor 2017. Vidare hänvisar motionärerna till att de inom utgiftsområde 16 föreslår en kvalitetssatsning på humanistiska och samhällsvetenskapliga utbildningar. För att finansiera denna satsning justeras antalet platser på vissa högskolor, vilket får konsekvenser för anslagen för studiestöd. Anslaget 1:2 minskas därför med 170 000 000 miljoner kronor. Även anslaget 1:3 påverkas. Motionärerna vill även göra en satsning på fler sommarkurser så att fler studenter snabbare kan avsluta sina studier. De föreslår 236 000 000 kronor för ändamålet inom anslaget 1:2. Motionärerna framhåller också att deras förslag om att studielån som tas fr.o.m. den 1 januari 2017 inte ska kunna skrivas av vid 68 års ålder bedöms leda till att utgifterna inom anslaget 1:3 minskar med 440 000 000 kronor 2017.

Motionärerna anser att yrkeshögskolan fyller en viktig funktion och anslår ytterligare 34 000 000 kronor till anslaget 1:2. Även anslaget 1:3 påverkas.

Motionärerna framhåller att de avvisar regeringens förslag att bygga ut lärarutbildningen med totalt 3 600 platser till 2021 (se utg. omr. 16) och att det får konsekvensen att anslaget 1:2 minskas med 19 000 000 kronor 2017. Även anslaget 1:3 påverkas. Även delar av utbyggnaden av folkhögskolan avvisas av motionärerna, vilket minskar utgifterna med totalt 116 000 000 kronor inom anslaget 1:2 från 2017 och framåt. Även anslaget 1:3 och anslaget 1:4 påverkas.

Förändringar av det statliga stödet till vuxenutbildning som föreslås inom utgiftsområde 16 får konsekvensen att anslaget 1:2 minskas med 558 000 000 kronor 2017. Även anslaget 1:3 och anslaget 1:4 påverkas.

Motionärerna föreslår inom utgiftsområde 10 att unga som på grund av funktionsnedsättning behöver förlängd skolgång bör få ersättning från studiemedelssystemet i stället för aktivitetsersättning och anslår därför från 2017 ytterligare 92 000 000 till anslaget 1:1 och ytterligare 208 000 000 kronor till anslaget 1:2.

Motionärerna föreslår att pris- och löneomräkningen för åren 2017–2019 justeras ned med 20 procent årligen, vilket påverkar anslaget 1:8.

Kristdemokraterna

I kommittémotion 2016/17:1532 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 1 föreslås en minskning av anslaget 1:2 *Studiemedel* med 2 556 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Motionärerna föreslår även minskningar av anslagen 1:3 *Avsättning för kreditförluster* med 449 000 000 kronor, 1:4 *Statens utgifter för studiemedelsräntor* med 1 000 000 kronor, 1:7 *Studie-startsstöd* med 471 000 000 kronor och 1:8 *Centrala studiestödsnämnden* med 3 150 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

I yrkande 2 föreslås att den åldersavskrivning av studielån som finns i dag avskaffas. Motionärerna framhåller att man för att värna ett generöst studiestödssystem måste ha målet att så många som möjligt ska återbetala sina studielån.

Utskottets ställningstagande

Investeringar i det svenska samhällsbygget för fler jobb, bättre skolresultat och stärkt välfärd är en förutsättning för att Sverige i framtiden ska vara ett hållbart samhälle där ingen lämnas efter och inte heller hålls tillbaka. Studiestödssystemet i Sverige syftar till att möjliggöra för människor att söka sig vidare till studier efter slutförd skolgång eller att senare i livet återuppta studierna. Systemet är, och ska fortsätta vara, ett av världens mest omfattande. Studiesystemets utjämnande effekt bidrar till att bygga vårt land starkare genom mer kunskap, mer kompetens och mer bildning.

Utbildning är avgörande för att skapa aktiva samhällsmedborgare, för enskildas utveckling och arbetsmarknadsutsikter samt för att arbetsmarknaden ska fungera väl genom att bidra till samhällets kompetensförsörjning. Ett jämlikt och väl utbyggt studiestöd är viktigt för att Sverige ska vara en kunskapsnation i världsklass som konkurrerar genom kompetens på den globala marknaden.

Utskottet redovisar nedan sina närmare skäl för att tillstyrka regeringens förslag om anslag m.m. och avstyrka motionerna.

Fribeloppet

När det gäller yrkanden om att höja fribeloppet vill utskottet anföra följande.

Studiemedlen är till viss del behovsprövade, vilket innebär att inkomster som under kalenderhalvåret överstiger ett visst belopp – fribeloppet – minskar studiemedlen. Fribeloppet är den inkomst den studerande får ha utan att studiemedlen minskar. Fribeloppet varierar med hänsyn till det antal veckor och den studietakt som den studerande har studiemedel för under halvåret. Ju fler veckor den studerande har studiemedel under halvåret, desto lägre är fribeloppet och omvänt (3 kap. 16–18, 21 och 22 §§ studiestödslagen [1999:1395], 3 kap. 16 § studiestödsförordningen [2000:655] och 9 kap. CSN:s författningssamling, CSNFS 2001:1).

Riksdagen har ställt sig bakom förslag som innebär att fribeloppet vid två tillfällen, den 1 januari 2011 och den 1 januari 2014, höjdes med ca 30 000 kronor per år (prop. 2009/10:1 utg.omr. 15, bet. 2009/10:UbU2, rskr. 2009/10:127 och prop. 2013/14:1 utg.omr. 15, bet. 2013/14:UbU2, rskr. 2013/14:105). Fribeloppet uppgår efter höjningarna till 85 813 kronor per kalenderhalvår (20 veckor med studiemedel) vid heltidsstudier 2016. CSN:s uppföljning av den höjning av fribeloppet som gjordes 2011 visar att höjningen gav många studerande en bättre ekonomisk situation genom att betydligt fler fick behålla studiemedlet när de jobbade vid sidan av studierna

och färre blev återbetalningsskyldiga i efterhand jämfört med året innan höjningen (CSN, rapport 2014:7).

Utskottet vill betona att syftet med heltidsstudier är just att studier ska bedrivas på heltid och mot denna bakgrund och med anledning av de senaste årens stora höjningar av fribeloppet anser utskottet att fribeloppsgränsen är rimlig. Utskottet avstyrker därför yrkanden om höjt fribelopp.

Vissa tids- och åldersgränser för äldre studerande

När det gäller yrkanden om att utöka antalet veckor som studerande som fyllt 40 år kan beviljas studiemedel med 20 veckor och om att höja den övre åldersgränsen för att beviljas studiemedel till 60 år vill utskottet anföra följande. Den tid som man som studerande kan beviljas studiemedel är begränsad. Skälet är dels att gränsen ska uppmuntra till effektiva studier, dels att kostnaderna ska begränsas, både för de studerande och för samhället. För varje utbildningsnivå (grundskolenivå, gymnasienivå och eftergymnasial nivå) finns det gränser för hur många veckor studiemedel kan lämnas. Beroende på vilken tidigare utbildning den studerande har kan studiemedel betalas ut för studier på grundskolenivå under 40, 80 eller 100 veckor och för studier på gymnasienivå under antingen 80 eller 120 veckor. För studier på eftergymnasial nivå kan studiemedel beviljas i 240 veckor. När det särskilt gäller äldre studerande gäller bl.a. att fr.o.m. det år då den studerande fyller 40 år kan han eller hon få studiemedel under ytterligare högst 40 veckor om det finns särskilda skäl (3 kap. 8–10 §§ studiestödslagen, 3 kap. 6 och 7 §§ studiestödsförordningen och 5 kap. CSNFS 2001:1).

Reglerna om den övre åldersgränsen för rätt till studiemedel höjdes hösten 2013 från 54 till 56 år (se 3 kap. 3 § studiestödslagen). Även reglerna om nedtrappning i rätten att låna höjdes med två år. Nedtrappningen i rätten att låna inom studiemedelssystemet sker numera mellan 47 och 56 år (se 3 kap. 9 § studiestödslagen). De nya reglerna trädde i kraft den 1 juli 2014.

Utskottet anser mot bakgrund av det anförda att den gällande regleringen av tids- och åldersgränser för att beviljas studiemedel i de hänseenden som berörs ovan är väl avvägd, och ser således inte något behov av en ytterligare ändring.

Avskaffad åldersavskrivning av studielån

När det gäller yrkandena om slopad åldersavskrivning av studielån vill utskottet anföra följande. Riksdagen beslutade hösten 2014 att bifalla ett motionsyrkande som innebar att regeringen skyndsamt skulle återkomma med ett förslag om avskaffad åldersavskrivning av studielån och återkrav av studiemedel. Förslagen skulle bl.a. innebära att åldersavskrivningen av studielån, som sker vid utgången av det år då låntagaren fyller 67 år, avskaffas. Även motsvarande åldersavskrivning i fråga om återkrav av studiemedel (studiebidrag och studielån) skulle tas bort. Studielån skulle dock fortsatt skrivas av om det fanns synnerliga skäl för det eller om låntagaren avled. Även

återkrav skulle fortfarande skrivas av vid dödsfall (bet. 2014/15:UbU2 s. 28–30, rskr. 2014/15:91).

I proposition 2014/15:99 Vårändringsbudget för 2015 gjorde regeringen bedömningen att någon avskaffad åldersavskrivning av studielån och återkrav av studiemedel inte skulle genomföras. I utbildningsutskottets yttrande till finansutskottet över vårändringsbudgeten för 2015 ställde sig utbildningsutskottet bakom regeringens bedömning och framhöll i likhet med regeringen att det finns flera allvarliga problem med att genomföra en avskaffad åldersavskrivning och återkrav av studiemedel, bl.a. att det på ett oskäligt sätt missgynnar personer med låga inkomster och pensioner och då särskilt kvinnor (ytr. 2014/15:UbU6y s. 8).

Utskottet har inte ändrat uppfattning utan anser fortfarande att åldersavskrivningen för studielån och återkrav av studiemedel ska behållas. Yrkandena om slopad åldersavskrivning av studielån bör därmed inte bifallas av riksdagen.

Tilläggslånet för studerande

När det gäller yrkandet om att höja tilläggslånet för studerande vill utskottet anföra följande. En studerande kan få ett tilläggslån på 877 kronor per vecka (2016) vid heltidsstudier fr.o.m. det kalenderår då han eller hon fyller 25 år. Tilläggslånet kan beviljas oavsett utbildningsnivå, men som längst under 120 veckor. Tilläggslånet är avsett för dem som tidigare haft arbetsinkomster, för att underlätta övergången mellan arbete och studier. Därför krävs det att den studerande haft en viss lägsta inkomst kalenderåret närmast före studiestarten. Inkomsten ska uppgå till minst 183 845 kronor om studierna påbörjas 2016 (3 kap. 14 § studiestödslagen och 3 kap. 12 och 15 §§ studiestödsförordningen).

Riksdagen ställde sig hösten 2013 bakom en höjning av tilläggslånet med ca 1 900 kronor per studiemånad fr.o.m. den 1 januari 2014.

Utskottets uppfattning är att det måste finnas goda förutsättningar för studier oavsett var i livet man befinner sig. Studiemedelssystemet har, utöver de i ett internationellt perspektiv generösa nivåerna, flera inslag som främjar det livslånga lärandet, t.ex. tilläggslån som syftar till att rekrytera något äldre studerande som tidigare har arbetat. Som framgått ovan höjdes tilläggslånet den 1 januari 2014, och utskottet ser inget behov av att återigen höja tilläggslånet och därmed gå motionärerna till mötes.

Reformerad ersättningsmodell vid förlängd skolgång

Utskottet kan konstatera att ungdomar som på grund av en funktionsnedsättning har fått sin skolgång förlängd har rätt till ekonomisk ersättning från sjukförsäkringen i form av aktivitetsersättning. Utskottet anser att det är angeläget att dessa ungdomar ska ges goda förutsättningar att slutföra studierna, utan att risken för ett långvarigt beroende av sjukförsäkringen ökar. Utskottet vill därför framhålla att det i betänkandet Moderniserad studiehjälp

(SOU 2013:52) bl.a. föreslås att studerande med funktionsnedsättning i stället ska inordnas i det ordinarie studiestödssystemet. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet. När det gäller frågan om arbetsförmågan vid prövningen av aktivitetsersättningen vill utskottet uppmärksamma att regeringen avser att ge Försäkringskassan i uppdrag att överväga vilka åtgärder som kan vidtas för att vidareutveckla prövning och utredning av arbetsförmågan före beslut om aktivitetsersättning (se prop. 2016/17:1 utg.omr. 10 s. 39 f.). Utskottet anser att det finns skäl för att avvakta den pågående beredningen i ärendet och ser därför inte någon anledning till att bifalla yrkanden om ungdomar med förlängd skolgång.

Examenspremie och examensbonus

När det gäller yrkanden om att det bör införas en examenspremie eller examensbonus på lärarutbildningar m.m. vill utskottet anföra följande. Regeringen bedömde i budgetpropositionen för 2015 att studerande på kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen inom matematik, naturorienterade ämnen eller teknik bör kunna få den högre bidragsnivån inom studiemedlen fr.o.m. den 1 juli 2015. Syftet var att stärka rekryteringsläget eftersom bristen på utbildade lärare inom dessa områden är bekymmersam (prop. 2014/15:1 utg.omr. 15 s. 38 f.). Riksdagen beslutade dock att 60 000 000 kronor i stället skulle anvisas ett nytt anslag 1:7 *Examenspremie* för examenspremier till studerande på bl.a. kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen inom matematik, naturorienterade ämnen eller teknik (bet. 2014/15:UbU2 s. 36–37, rskr. 2014/15:91).

I proposition 2014/15:99 Vårändringsbudget för 2015 återkom regeringen med förslaget om den högre bidragsnivån inom studiemedlen för studenter inom vissa lärarutbildningar. Utbildningsutskottet, som våren 2015 yttrade sig till finansutskottet över förslaget, ansåg i likhet med regeringen och den bedömning som gjordes i budgetpropositionen för 2015 att det för att rekrytera studerande till kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen inom matematik, naturorienterade ämnen eller teknik är lämpligare att ge den högre bidragsnivån inom studiemedlen under studietiden (yttr. 2014/15:UbU6y s. 7). Därefter beslutade riksdagen att studerande på kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen inom matematik, naturorienterade ämnen eller teknik kan få den högre bidragsnivån inom studiemedlen, som uppgår till 1 639 kronor per vecka 2016, för sina studier fr.o.m. hösten 2015 (prop. 2014/15:99, bet. 2014/15:FiU21, rskr. 2014/15:255).

Utbildningsutskottet har tidigare behandlat frågan om en examenspremie i sitt betänkande 2015/16:UbU2. Utskottet vidhåller den uppfattning som det gav uttryck för i sitt betänkande och anser sålunda alltjämt att det för att rekrytera studerande till de aktuella lärarutbildningarna är lämpligare att ge det

högre studiebidraget än att införa en examenspremie. Utskottet finner heller inga skäl för att införa den föreslagna examensbonusen.

Studiestartsstöd

Utskottet kan inledningsvis konstatera att Moderaterna liksom regeringen vill införa ett studiestartsstöd med samma belopp som föreslås av regeringen (se Moderaternas partimot. 2016/17:3350 av Anna Kinberg Batra m.fl. s. 103 och bil. 2). Centerpartiet och Liberalerna avvisar regeringens förslag om införandet av ett sådant stöd.

Utskottet vill påminna om att det finns personer som har behov av utbildning men som av bl.a. ekonomiska skäl ändå inte påbörjar studier trots att det svenska studiestödet är mycket förmånligt. Vissa avstår från studier för att de inte vill, vågar eller kan använda studiemedelssystemet och inte heller har andra möjligheter att finansiera sina levnadsomkostnader under studietiden. Utbildningsdepartementet har därför remitterat promemorian Studiestartsstöd – ett nytt rekryterande studiestöd (U2016/02685/SF), som innehåller förslag om ett nytt studiestöd. Studiestartsstödet syftar till att öka rekryteringen till studier bland personer med stort utbildningsbehov, såväl kvinnor som män, för att stärka deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Stödet bör främst lämnas till den som annars inte hade valt att studera och bör endast kunna lämnas under en begränsad tid. Genom studier med studiestartsstöd öppnas vägar in på arbetsmarknaden och till fortsatta studier med studiemedel. Stödet föreslås införas den 1 juli 2017. Mot denna bakgrund har ett nytt anslag föreslagits inom utgiftsområdet, anslaget 1:7 *Studiestartsstöd*. Medel överförs till anslaget med sammanlagt 448 miljoner kronor för 2017. Regeringen aviserar att den avser att återkomma till riksdagen med förslag om att införa ett studiestartsstöd och hur ett sådant närmare ska utformas (prop. 2016/17:1 utg.omr. 16 s. 43).

Utskottet vill framhålla att studiemedlen inte är utformade så att alla arbetslösa som är 25 år eller äldre ser utbildning och studier som ett realistiskt alternativ. Det föreslagna stödet kommer enligt utskottets uppfattning att göra det lättare att motivera arbetslösa som har kort utbildning och ett stort utbildningsbehov att studera för att underlätta etablering på arbetsmarknaden.

Övriga minskningar och höjningar av anslag

När det gäller yrkanden om minskningar och höjningar av olika anslag som är hänförliga till främst olika utbildningssatsningar som partierna vill genomföra eller fler eller färre platser inom olika utbildningsformer inom utgiftsområde 16 vill utskottet anföra följande. Utskottet har ovan under avsnittet Anslag inom utgiftsområde 15 redovisat regeringens satsningar och reformer. Utskottet anser sammanfattningsvis att regeringens förslag är väl avvägda.

Sammanfattning

Utskottet har här redovisat sina närmare skäl för att tillstyrka regeringens förslag om anslag och bemyndiganden samt avstyrka motionerna 2016/17:1532 (KD) yrkandena 1 och 2, 2016/17:2477 (SD), 2016/17:3047 (M) yrkandena 1–7, 2016/17:3079 (M) yrkandena 5 och 20, 2016/17:3329 (M) yrkande 1, 2016/17:3389 (M) yrkande 15, 2016/17:3415 (C) och 2016/17:3484 (L), (se utskottets förslag om anslag inom utg.omr. 15 s. 18).

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 15 (M)

Camilla Waltersson Grönvall (M), Betty Malmberg (M), Michael Svensson (M) och Erik Bengtzboe (M) anför:

Riksdagen beslutade den 23 november 2016 om ramar för statsbudgetens utgiftsområden och om en beräkning av statens inkomster. I motionen Plan för ett starkare Sverige – Moderaternas budgetmotion 2017 (2016/17:3350) presenteras Moderaternas budgetförslag och Alliansens riktlinjer för den ekonomiska politiken.

Sverige beskrivs ofta som ett av världens bästa länder att leva och växa upp i. Men vi behöver göra mer för att fortsätta utvecklas i samma höga takt som vi gjort historiskt. Sverige utmanas av ett nytt och växande utanförskap som snart omfattar motsvarande 1 miljon människor, av skolresultat som sjunker och av otrygghet i alltför många områden. Många människor lever ett bra liv i Sverige med jobb, familj och fritidssysslor. Men många människor lever i en annan verklighet. En verklighet där man aldrig fått sitt första jobb, där barnens skolgång inte fungerar och där samhällsgemenskapen brister. Så får det inte vara. Vårt samhälle ska inte svika någon.

Budgetpropositionen visar tyvärr på en regering som är anmärkningsvärt nöjd, trots de utmaningar som människor ser omkring sig, och som verkar sakna plan och riktning. En regering som lånar i högkonjunktur och låter kostnaderna för bidrag och flyktmottagande öka kraftigt. En regering som höjer trösklarna in på arbetsmarknaden genom högre skatter och utbyggda bidrag. En regering som inte tar skolans problem på allvar, säger nej till en timmes mer undervisningstid per dag och skjuter på mer matematik i högstadiet. En regering som tar mer än den ger till företagen och för en ineffektiv bostadspolitik. En regering som säger nej till ytterligare 2 000 poliser.

Vi moderater står för en annan väg. För att möta framtiden behövs en plan för ett starkare Sverige. Moderaternas mål är att öka välbefindandet, tillväxten och tryggheten för alla i Sverige. De reformförslag vi presenterar är fokuserade på hur jobben ska bli fler och skolan ska bli bättre. Vi vill bryta utanförskapet och stärka incitamenten för att arbeta genom att stå upp för rimliga skattenivåer, investera i utbildning och infrastruktur och värna företagsklimatet. Fler i arbete är avgörande för att få mer kunskap i skolan, högre kvalitet i välfärden och ett starkare Sverige.

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter, och budgeten beslutas sedan i två steg. Moderaternas budgetförslag är en sammanhållen helhet, och eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom

regeringens förslag till ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 15. I stället framför vi i detta särskilda yttrande synpunkter på regeringens förslag och redovisar den anslagsfördelning och de förslag som Moderaterna presenterar i kommittémotion 2016/17:3047.

Det måste vara möjligt och attraktivt för fler att studera senare i livet. En person som behöver bygga på sina studier för att antingen kunna ta större ansvar, t.ex. en undersköterska som efter ett antal yrkesår vill vidareutbilda sig till sjuksköterska, eller helt byta yrkesinriktning, ska ha förutsättningarna att göra det. Moderaterna satsar därför 159 miljoner kronor fr.o.m. 2017 på ett omställningspaket för att förbättra möjligheterna att finansiera högre utbildning senare.

Omställningspaketet innehåller medel till följande fyra förändringar: För att öka möjligheterna att kombinera arbete och studier vill vi att fribeloppet, den inkomst man kan tjäna utan att studiemedlet minskar, höjs från dagens dryga 170 000 kronor till över 200 000 kronor per kalenderår. Vi vill att möjligheterna till extra studieveckor för den som fyllt 40 år ska utökas från 40 veckor till 60 veckor. Vi vill att åldersgränsen för studiemedel höjs till 60 år samt att möjligheten till tilläggs lån för studerande över 25 år höjs från 3 800 kronor till 5 000 kronor per månad.

Det är inte bra att elever automatiskt får förtidspension enbart för att de går i särskola. Moderaterna vill därför reformera ersättningsmodellen vid förlängd skolgång så att unga människor inte automatiskt får förtidspension enbart för att de går i särskola. För detta ändamål tillför Moderaterna 6 miljoner kronor 2017. Vidare tillför Moderaterna 28 miljoner kronor 2017 för ökade kostnader relaterade till den reformerade ersättningsmodellen.

Alla som tar examen på utsatt tid från lärar- eller sjuksköterskeutbildningen bör kvalificera sig för en skattefri examenbonus. Examensbonusen omfattar minst 50 000 kronor. Utöver detta får man med Moderaternas förslag 10 000 kronor per genomförd termin för det antal terminer som överstiger tre år. Studenten ska kunna ta ut bonusen antingen som en skattefri bonus vid utbildningens slut eller som avskrivna studielån. För införandet av en examensbonus för lärarstudenter satsar Moderaterna 500 miljoner kronor per år.

2. Anslag inom utgiftsområde 15 (SD)

Stefan Jakobsson (SD) och Robert Stenkvist (SD) anför:

Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn som betraktar värdekonservatism och upprätthållandet av en solidarisk välfärdsmodell som de viktigaste verktygen i byggandet av det goda samhället. Partiets övergripande mål är att formera en demokratisk, politisk rörelse som slår vakt om den gemensamma nationella identitet som har utgjort grunden för framväxten av välfärdsstaten och vårt lands fredliga och demokratiska utveckling.

Sverigedemokraterna eftersträvar ett försiktigt framåtskridande som baseras på varsamhet, eftertanke och långsiktigt ansvarstagande. Vi eftersträvar ett demokratiskt, jämställt och miljövänligt samhälle där alla medborgare skyddas av, och är lika inför, lagen. Genom att kombinera frihet och trygghet, individualism och gemenskap hoppas vi kunna skapa ett folkhem som i så hög grad som möjligt är präglad av trygghet, välstånd, demokrati och en stark inre solidaritet.

Sverigedemokraterna står fritt från såväl socialismens som liberalismens ekonomiska teorier och kan därför inta ett pragmatiskt och verklighetsanpassat förhållningssätt i ekonomiska frågor. Förutsatt att det kan gagna Sverige och dess medborgare är vi öppna för samtal, diskussioner och samarbeten med alla andra partier. I vår höstbudget stakar vi ut våra viktigaste visioner för de kommande åren. Vi visar att det inte måste finnas någon motsättning mellan ekonomisk tillväxt och sysselsättning å den ena sidan och allmän välfärd, trygghet och socialt ansvarstagande å den andra.

Sverigedemokraternas förslag om statsbudgeten och riktlinjer för den ekonomiska politiken finns i partimotion 2016/17:2102. Riksdagen har genom sitt beslut den 23 november 2016 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 15 inte får överstiga 22 433 999 000 kronor 2017 (bet. 2016/17:FiU1). Sverigedemokraternas förslag inom utgiftsområdet överstiger denna nivå och kan således formellt inte tas upp till behandling. Därför väljer vi att avstå från att delta i beslutet och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Sverigedemokraternas politik inom utgiftsområde 15. Vårt budgetalternativ bör ses som en helhet. Vi står fast vid uppfattningen att anslagen inom utgiftsområde 15 borde ha utformats i enlighet med förslagen i Sverigedemokraternas kommittémotion 2016/17:2477.

Sverigedemokraterna ser att det behövs ytterligare incitament för att motivera elever att välja att studera till yrken där det råder brist på personal, och på utbildningar på yrkeshögskolan. Därför öronmärker vi pengar för att kunna öka studiestödet till dem som väljer att läsa dessa utbildningar.

3. Anslag inom utgiftsområde 15 (C)

Fredrik Christensson (C) anför:

Sverige behöver ett nytt ledarskap. Trots att vi befinner oss i en högkonjunktur, där fler jobb borde växa fram och sysselsättningen borde stiga, ökar tudelningen i samhället. Tudelningen finns mellan unga och äldre, mellan högutbildade och de som saknar gymnasieexamen samt mellan inrikes och utrikes födda. Tudelningen är också regional. Samtidigt som vissa orter växer och utvecklas har många mindre orter drabbats av neddragningar i globaliseringens, finanskrisens och lågkonjunktrens spår.

Regeringen har valt att föra en politik där underskotten ökar, trots att det är i goda tider som vi borde bygga skyddsvallar inför framtida lågkonjunkturer. De åtgärder som regeringen finansierar med dessa lånade pengar har, enligt

regeringens egna expertmyndigheter, en obefintlig eller negativ effekt på arbetsmarknaden. Det är inte en ansvarsfull politik.

Centerpartiets partimotion 2016/17:3494 stakar ut en annan riktning för Sverige. Följande frågor prioriteras särskilt:

Ekonomiskt ansvarstagande. Finanspolitiken måste i goda tider skapa skyddsvallar inför en framtida nedgång, men i stället för att göra det väljer den sittande regeringen att låta statsfinanserna gå med underskott. Centerpartiet föreslår i stället en budget som redan nästa år är i balans och som når överskott åren därefter. Vi sparar 11 miljarder kronor mer än regeringen 2017.

Bryt tudelningen. Trots högkonjunkturen växer gapet mellan inrikes och utrikes födda och mellan hög- och lågutbildade. Fler enkla jobb måste skapas för att de som står utanför ska kunna komma i arbete. Inte minst är det viktigt för att snabbt integrera de många nyanlända. För detta krävs sänkta skatter på att anställa, reformer på arbetsmarknaden och färre regleringar. Tryggheten måste också öka i hela landet, med fler poliser, och det förebyggande arbetet måste stärkas för att tudelningen ska brytas. Dessutom behöver kommunsektorn stärkas och fler satsningar göras på fler jobb och företag.

Förstärk klimatomställningen. Sverige måste återta ledningen i den gröna omställningen. Våra klimatutsläpp har slutat minska och arbetet för en giffri vardag behöver förstärkas. För detta krävs kraftfulla styrmedel där förorenaren betalar och där intäkterna från miljöskatter finansierar sänkt skatt på arbete i en grön skatteväxling.

Högkonjunkturen ger oss en unik chans att bygga svensk ekonomi stark, att genomföra strukturreformer för att bredda tillväxten och jobbskapandet till fler och att ta nästa steg i klimatomställningen.

Regeringen har visat sig oförmögen att hantera dessa utmaningar. Det är uppenbart att Sverige behöver ett nytt ledarskap.

Riksdagen har i första steget av budgetprocessen emellertid ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som föreslås där. Eftersom riksdagen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den Centerpartiet önskar avstår jag från att delta i beslutet om anslagens fördelning. Centerpartiets budgetförslag måste betraktas som en helhet där delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. I stället framför jag i detta särskilda yttrande den fördelning av anslagen inom utgiftsområde 15 som förordas i Centerpartiets kommittémotion 2016/17:3415.

Tillhandahållandet av en högkvalitativ och tillgänglig utbildning är ett av politikens viktigaste uppdrag. För den enskilde innebär tillgången till utbildning en möjlighet till bildning och personlig utveckling. För samhället innebär en tillgänglig utbildning att arbetskraftens produktivitet kan säkras. Dessutom är utbildning en viktig och effektiv omfördelningsmekanism. Genom att man tillgängliggör utbildning jämnas livschanser ut och behovet av hög beskattning och snedvridande transfereringssystem minskar. En utbildning som tillgängliggörs baserat på lämplighet och meriter säkerställer också att utbildningen nyttjas effektivt och motverkar social snedrekrytering.

Studiestödet fyller här en viktig funktion. Genom att överbrygga kapitalmarknadsimperfectioner tillgängliggörs utbildning för människor som i frånvaron av studiestödet inte hade haft möjlighet att studera, trots att det hade varit en lönsam investering såväl för den enskilde som för samhället.

Centerpartiet avvisar regeringens förslag om fler platser på lärarutbildningen och föreslår en minskning av medel till studiehjälp med 26,7 miljoner kronor 2017.

Till följd av Centerpartiets förslag om att avskaffa regeringens traineejobb och att i stället satsa på utvecklade YA-jobb (yrkesintroduktionsanställningar), föreslås minskade anslag till studiemedel med 91 miljoner kronor 2017.

Centerpartiets förslag om att avskaffa åldersavskrivningen av studielån, avslå regeringens förslag om fler platser på lärarutbildningen, satsa på en studiebonus för deltagare i Teach for Sweden och att avskaffa traineejobben får till följd att avsättningen för kreditförluster kan minskas med ca 419 miljoner kronor 2017.

Centerpartiet avvisar också regeringens förslag om att införa ett studiestartsstöd, vilket innebär en besparing med 448 miljoner kronor 2017.

Centrala studiestödsnämnden föreslås få minskade anslag 2017 med 22,7 miljoner kronor till följd av att Centerpartiet avvisar förslaget om studiestartsstöd och med 31 miljoner kronor till följd av att regeringens föreslagna förstärkning på motsvarande belopp avslås.

4. Anslag inom utgiftsområde 15 (L)

Christer Nylander (L) anför:

De offentliga finanserna är i ordning, sysselsättningen växer och ekonomin befinner sig i en högkonjunktur. Men i stället för att använda högkonjunkturen för att bygga en buffert för sämre tider väljer regeringen att låna och presentera ofinansierade bidragshöjningar. I stället krävs en liberal ekonomisk politik där utbildning belönas, där skatten på jobb är lägre än i dag och där det alltid är lönsamt att gå från bidrag till jobb.

Det är tydligt att reformerna som genomfördes under 2006–2014 inte räcker för att klara de nya utmaningar vi står inför. Efter två år av rödgrön regeringsmakt står det klart att Sverige är på fel väg. Alltför många står utanför arbetsmarknaden; ofta är det personer med bristande utbildning eller utrikes födda. En stor andel elever lämnar grundskolan utan fullständiga betyg. Det finns fortsatt brister i sjukvård och omsorg. Migrations- och integrationsutmaningen växer. Miljö- och klimatutmaningarna kräver kraftfulla och effektiva svar. Dessutom har kriget i Syrien och IS närvaro i regionen fruktansvärda konsekvenser för såväl samhällen som människor. Att vi är fast förvissade om att visa solidaritet i den största flyktingkatastrofen sedan andra världskriget understryker bara behovet av att vårda de offentliga finanserna. För att vända utvecklingen behövs en ny vision för vad Sverige ska vara och nya och kraftfulla förslag för att nå dit. För att möta framtidens utmaningar behöver Sverige en ny reformagenda.

Liberalerna lägger fram en budget med reformer för framtiden. Vi satsar på bättre kunskaper i skolan, bättre möjlighet för företag att anställa och ett försvar med kapacitet att försvara Sverige. Dessutom presenterar vi en integrationsplan som bygger på lika delar humanism och realism, och som motverkar parallellsamhällen och hedersvåld.

Riksdagen har genom rambeslutet avvisat Liberalernas förslag till inkomstberäkning och fördelning av utgifter per anslagsområde. Därmed tar Sverige nu en annan väg än den Liberalerna vill se. Sverige kommer att tappa i jobb, kunskap och försvarsförmåga.

Vårt budgetförslag är att betrakta som en helhet. Inom majoriteten av utgiftsområdena överensstämmer inte riksdagens beslut med det förslag till ram som Liberalerna förespråkade. Liberalerna ser ett värde i att budgeten och budgetprocessen hålls samman. Även enskilda och på kort sikt motiverade utbrytningar riskerar att på lång sikt försvaga budgetprocessen och effektiviteten i finanspolitiken. Vi väljer därför att inte delta i beslutet om fördelningen till anslag inom utgiftsområde 15. I det följande redovisas i sammanfattning innehållet i vårt budgetförslag för utgiftsområde 15.

Studiestödssystemet i Sverige är ett av världens mest generösa och ger människor goda möjligheter att studera vidare eller återuppta tidigare studier. Studiemedelssystemet har under de senaste åren förstärkts påtagligt, främst genom att alliansregeringen genomförde höjningar av studiemedelsbeloppet, tilläggsbidraget för studerande med barn och fribeloppet.

Liberalerna ifrågasätter om det är rimligt att införa en modell som innebär att personer med låg betalningsförmåga omfattas av ett studiestödssystem med stor lånedel för att finansiera grundläggande utbildning. Då regeringen ännu inte har presenterat ett fullständigt förslag är vi inte beredda att i dag acceptera förslaget. Vi avvisar därför regeringens förslag att införa ett studiestartsstöd, vilket ger en budgetförstärkning på 448 miljoner kronor 2017.

Det behövs en ökad tillgång på speciallärare och specialpedagoger i skolan. Som ett sätt att stärka läraryrkets status och minska lärarbristen föreslår Liberalerna att en examenspremie ska införas för den som fullgör speciallärar- eller specialpedagogexamen liksom ämneslärarexamen inom matematik, biologi, kemi, fysik eller teknik. För denna premie anslår Liberalerna 223 miljoner kronor årligen från 2017. Vi avvisar samtidigt förslaget om höjd bidragsnivå i vissa lärarutbildningar, vilket innebär en kostnadsbesparing på 119 miljoner kronor från 2017 inom anslaget till studiemedel.

Som redovisas närmare inom utgiftsområde 16 föreslår Liberalerna en kvalitetssatsning på humanistiska och samhällsvetenskapliga utbildningar. För att finansiera denna satsning justeras antalet platser på vissa högskolor, vilket får konsekvenser främst i form av att anslaget för studiemedel minskas med 170 miljoner kronor 2017.

Liberalerna föreslår att studielån som tas fr.o.m. den 1 januari 2017 inte ska kunna skrivas av vid 68 års ålder. Inga andra lån skrivs av vid en viss ålder, och vi anser därför att det är rimligt att åldersavskrivning inte omfattar nya

lån. Förslaget om ett avskaffande av åldersavskrivning bedöms leda till att avsättningen för kreditförluster minskar med 440 miljoner kronor 2017.

Fler sommarkurser vid högskolor och universitet skulle få en rad positiva effekter. Antalet sommarkurser är i dag inte lika högt som förut. Med sommarkurser skulle genomströmningen öka genom att fler studenter snabbare skulle kunna avsluta sina studier, och de sommarjobb dessa har i dag skulle kunna fyllas av andra arbetslösa ungdomar. Liberalerna tillför därför anslaget för studiemedel 236 miljoner kronor för en satsning på sommarkurser.

Regeringen föreslår en satsning på yrkeshögskolan. Liberalerna anser att yrkeshögskolan fyller en viktig funktion. Under alliansregeringen ökade vi antalet platser på yrkeshögskolan och vi vill fortsätta bygga ut yrkeshögskolan med ännu fler platser än regeringen. Liberalerna anslår ytterligare 34 miljoner kronor 2017 till anslaget för studiemedel.

Regeringen har aviserat att den vill bygga ut lärarutbildningen med totalt 3 600 platser till 2021. Vi avvisar förslaget inom utgiftsområde 16. Detta får konsekvensen att anslaget för studiemedel minskas med 19 miljoner kronor 2017.

Vi avvisar även delar av utbyggnaden av folkhögskolan. Detta minskar utgifterna med totalt 116 miljoner kronor inom anslaget för studiemedel från 2017 och framåt.

Inom utgiftsområde 16 avvisar vi delar av det statliga stödet till vuxenutbildningen, vilket får konsekvensen att anslaget för studiemedel minskas med 558 miljoner kronor 2017.

Under utgiftsområde 10 anser Liberalerna att unga som på grund av funktionsnedsättning behöver förlängd skolgång bör få ersättning från studiemedelssystemet, inte aktivitetsersättning. Vi anslår därför från 2017 ytterligare 92 miljoner kronor till anslaget för studiehjälp och ytterligare 208 miljoner kronor till anslaget för studiemedel.

Liberalerna föreslår att pris- och löneomräkningen för åren 2017–2019 justeras ned med 20 procent årligen. Inom detta utgiftsområde påverkas anslaget till Centrala studiestödsnämnden.

5. Anslag inom utgiftsområde 15 (KD)

Annika Eclund (KD) anför:

För ökad gemenskap och framtidstro vill vi ha en politik som skapar förutsättningar för människor att bygga goda relationer och känna trygghet och som gör det lättare för människor att gå från utanförskap till arbete. Vi vill skapa förutsättningar för en god tillväxt och ett företagsklimat som står sig väl i den globala konkurrensen. Att stärka familjernas självbestämmande och det civila samhällets ställning skapar en grund för fungerande mellanmänniska relationer. Genom en väl fungerande ekonomisk politik kan vi också satsa resurser på offentlig välfärd, lägre skatt för arbetande föräldrar, lägre skatt för arbetande seniorer och lägre skatt på pensionsinkomster. Och med

genomtänkta reformer på arbetsmarknaden och i skattepolitiken kan vi förbättra människors möjlighet att lämna arbetslöshet och utanförskap.

Nya jobb skapas inte av politiska lösningar ovanifrån; de skapas i växande och lönsamma företag. Den rödgröna regeringen tror att de kan nå Europas lägsta arbetslöshet och klara integrationsutmaningen med massiva skattehöjningar på arbete och företagande. Kristdemokraternas inriktning är den motsatta – vi vill sänka trösklarna in på arbetsmarknaden och förbättra förutsättningarna för företagande. Det är också av stor vikt att den ekonomiska politiken utformas på ett sådant sätt att resurserna används effektivt för att skapa trygghet för dem som befinner sig i utsatta situationer. Tillväxten måste komma alla till del. Valfärden måste utvecklas genom fortsatt valfrihet, tydligt kvalitetsarbete och effektivt användande av resurser.

Kristdemokraternas förslag om statsbudgeten och riktlinjer för den ekonomiska politiken finns i partimotion 2016/17:3320. Förslaget om anslag inom utgiftsområde 15 läggs fram i kommittémotion 2016/17:1532.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskar avstår jag från att delta i beslutet och från att redovisa något formellt motförslag när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 15. Kristdemokraternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Jag vidhåller min uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 15 borde ha minskats med 3 480 150 000 kronor på det sätt som framgår av kommittémotion 2016/17:1532.

Studiemedlet, både bidragsdel och lånedel, är en viktig del för att kunna bedriva en ändamålsenlig utbildningspolitik. Studiemedlet ska minska ekonomiska hinder för personer som vill börja studera och därmed bidra till att fler väljer att utbilda sig. Studiemedlet ska också utjämna skillnader mellan enskilda och grupper i befolkningen, ge goda förutsättningar för alla att studera och bidra till en god samhällsutveckling.

Alla delar av studiestödet, d.v.s. studiebidrag under gymnasiestudier, bidrag till elever med funktionsnedsättning, lärlingsersättningar och studie-medel med bidragsdel och lånedel, ska bidra till att utjämna skillnader i ekonomiska förutsättningar hos enskilda och mellan grupper i samhället.

För att värna ett generöst studiestödssystem måste målet vara att så många som möjligt ska återbetala sina studielån. Vi anser därför att det är rimligt att ta bort den åldersavskrivning av studielån som finns i dag. Totalt beräknas ytterligare 410 miljoner kronor 2017 kunna återbetalas vid avskaffad åldersavskrivning och något mindre åren därpå. Grundprincipen bör vara att alla som kan ska återbetala sina lån.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2016/17:1 Budgetpropositionen för 2017 utgiftsområde 15:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2017 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 217 000 000 000 kronor.
2. Riksdagen anvisar för budgetåret 2017 ramanslagen för utgiftsområde 15 Studiestöd enligt tabell 1.1.
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2017 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:1532 av Annika Eclund m.fl. (KD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 15 Studiemedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa åldersavskrivningen av studielånet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2477 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 15 Studiestöd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2016/17:3047 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 15 Studiestöd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning för att höja fribeloppet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning för att utöka antalet studieveckor med 20 för den som fyllt 40 år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning för att höja åldersgränsen för studiemedel och tillkännager detta för regeringen.

FÖRTECKNING ÖVER BEHANDLADE FÖRSLAG

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning för att höja tilläggslånet för studerande med barn och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en reformerad ersättningsmodell vid förlängd skolgång och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på examensbonus för lärare och sjuksköterskor och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3079 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av ett studiestartsstöd och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förändrade regler för studiemedlet för att fler ska kunna studera senare i livet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3329 av Sofia Fölster (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja fribeloppet för studerande och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3389 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en examensbonus för lärarstudenter och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3415 av Fredrik Christensson m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 15 Studiestöd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2016/17:3484 av Christer Nylander m.fl. (L):

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 15 Studiestöd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens anslagsförslag

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens			Avvikelse från regeringen		
		förslag	M	SD	C	L	KD
1:1	Studiehjälp	3 427 850	+8 280		-26 700	+92 000	
1:2	Studiemedel	15 292 371	-356 100	+400 000	-91 000	-595 600	-2 556 000
1:3	Avsättning för kreditförluster	1 963 965			-419 600	-524 614	-449 000
1:4	Statens utgifter för studiemedelsräntor	368 690			-1 030	-25 871	-1 000
1:5	Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	62 150	+380				
1:6	Bidrag till vissa studiesociala ändamål	27 000					
1:7	Studiestartsstöd	448 000			-448 000	-448 000	-471 000
1:8	Centrala studiestödsnämnden	829 747	-3 150		-56 850	-2 100	-3 150
1:9	Överklagandenämnden för studiestöd	14 226	-63		-63		
	Nya anslag						
99:1	Examensbonus		+500 000				
99:2	Examenspremie					+223 000	
Summa för utgiftsområdet		22 433 999	+149 347	+400 000	-1 043 243	-1 281 185	-3 480 150

BILAGA 3

Regeringens och oppositionens förslag till beställningsbemyndiganden

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Tidsperiod	Avvikelse från regeringen				
			M	SD	C	L	KD
1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	4 000	2018					
Summa beställningsbemyndiganden	4 000		±0	±0	±0	±0	±0

BILAGA 4

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2017 inom
utgiftsområde 15 Studiestöd*Tusental kronor*

Ramanslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Studiehjälp	±0	3 427 850
1:2 Studiemedel	±0	15 292 371
1:3 Avsättning för kreditförluster	±0	1 963 965
1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor	±0	368 690
1:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	±0	62 150
1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	±0	27 000
1:7 Studiestartsstöd	±0	448 000
1:8 Centrala studiestödsnämnden	±0	829 747
1:9 Överklagandenämnden för studiestöd	±0	14 226
Summa för utgiftsområdet	±0	22 433 999

BILAGA 5

Utskottets förslag till beställningsbemyndiganden

Förslag till beslut om beställningsbemyndiganden för 2017 inom utgiftsområde 15 Studiestöd

Tusental kronor

Ramanslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag	Tidsperiod
1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	±0	4 000	2018
Summa beställningsbemyndiganden	±0	4 000	